

Okul Aile Birlikleri Üzerine Bir İnceleme

Yasin Aydoğan¹

Makalenin Türü: Araştırma Makalesi

Özet

Türkiye’de Okul Aile Birliklerinin tarihsel süreç içerisindeki değişimi ve her dönem de eğitim içindeki yeri incelenmiştir. Küreselleşme ile beraber 1980’li yıllarda başlayan neoliberal politikaların uygulanması Türkiye’de eğitim sektörünü derinden etkilemiştir. Bu durum kamu kaynaklarının kısılmasına neden olmuştur. Devlet okullarına gerekli miktarda ödenek gönderilmemesi eğitimde finansman sorununu gündeme getirmiş ve bu sorun Okul Aile Birlikleri ile giderilmeye çalışılmıştır. Araştırma nitel metodoloji içinde yer alan genel tarama modelinde hazırlanmıştır. İncelenen belge, dokümanlar metin incelemesi yöntemi kullanılarak çalışma tamamlanmıştır. Araştırma sonucunda Okul Aile Birlikleri, geçmişten günümüze işlevini değiştirdiği belirlenmiştir. Okul Aile Birlikleri geçmişte, veli ve öğrenci değerlerini ön plana alınırken günümüzde, okullara maddi kaynak sağlayan bir yapı haline dönüşmüştür.

Anahtar Kelimeler: Okul Aile Birlikleri, Birlikler, Yönetmelikler

A Study on School Parent Associations

Abstract

The change in the historical process of Parent Teacher Associations in Türkiye and their place in education in each period have been analyzed. The implementation of neoliberal policies that started in the 1980s with globalization has deeply affected the education sector in Türkiye. This situation caused public resources to be cut. The fact that public schools did not receive the necessary amount of funds brought up the problem of financing in education and this problem was tried to be solved by PTAs. The research was prepared in accordance with “the general survey model”, a part of qualitative methodology. Data were analyzed using the document analysis method. As a result of the research, it was determined that PTAs have changed their function from past to present. While PTAs prioritized the values of parents and students in the past, today they have turned into a structure that provides financial resources to schools.

Keywords: Parent-teacher associations, associations, regulations.

1. GİRİŞ

1.1 Problem

Öğrencilerin eğitiminde ve başarısında okul-aile ve çevre faktörleri oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Kaliteli bir eğitime ulaşmak için sağlıklı bir öğretmen-veli iş birliğine, sağlıklı bir işbirliği içinse tarafların birbirleriyle açık iletişim kurmalarına ve çocukların önemini çok daha iyi kavramalarına ihtiyaç duyulmaktadır. Çocukların ilk eğitimcilerinin anne babaları

¹ Uzman, MEB, Ankara, aydos82@hotmail.com, ORCID: 0009-0007-6698-7855, (Sorumlu Yazar/Corresponding Author)

olduğu görüşünden hareketle, ailelerin çocuklarının eğitimini desteklemesi ve katkıda bulunmasını sağlamak üzere, sistematik ve kurumsal bir eğitim veren okul ile evdeki eğitimi paralelleştirip bütünleştiren bir yaklaşım sergilenmelidir (Şahin ve Ünver, 2005).

Çocuğun eğitiminde eğitim kurumlarının yanı sıra aile de önemli bir rol oynadığı için aile ile okulların sürekli bir iş birliği yapması gerekir. Çocuğun ailede elde ettiği bilgi ve beceriler onun okuldaki başarısını etkiler. Çocuğun aile içinde öğrendiği bilgi, tutum ve beceriler okulda öğrendiklerini destekler nitelikte ise çocuk okulda daha başarılı olur. Okul ile ailenin öğrettikleri arasında çelişki olursa, bu durum çocuğun başarısını olumsuz yönde etkiler (Erden ve Fidan, 1998).

Aile katılımı, anne babaların çocuklarının gelişim ve eğitimlerine katkıda bulunmaları için düzenlenmiş etkinliklerin bütünü olarak tanımlanabilir (Ömeroğlu ve Yaşar, 2005). Nitelikli bir eğitime ulaşmak için okul ve aile katılımı ön şarttır. Ana-babaların iyi bir model oluşturabilmesi için değişen zamana, yeni oluşacak gereksinmelerine cevap verebilmeleri eğitimleriyle mümkündür. Bunu sağlamak için İstanbul Üniversitesi tarafından 1989 yılında "Ana –Baba Okulu" başlatılmıştır.

Ana-Baba Okulu, anne ve babaların çocuklarına karşı tutum ve davranışlar geliştirmesine yardımcı olmak, anne ve babalara çocukları ile nasıl sağlıklı bir iletişim kurabileceklerini anlatmak, çocuğun gelişme süreci içindeki değişimlere ilişkin özellikleri anlatmaktan, cinsel eğitime kadar çocuk ve genci ilgilendiren farklı konularda ana ve babaları aydınlatmak amacıyla kurulan bir okuldur (Özel, 1996). Bu bağlamda Yavuzer (1992), tarafından gerçekleştirilen "Eğitim Başarısını Yükseltmede Ailenin Rolü" konulu 7-17 yaşları arasındaki 50 çocuk üzerinde gerçekleştirilen araştırmaya göre; başarısız çocukların %66'sının babalarını kendine zaman ayıramayacak kadar meşgul oldukları, % 46'sının psikososyal olgunlukların yetersiz olduğu, % 44'ün ailesinde ana-baba ilişkilerinin kötü olduğu, %46'sında dikkatsizlik ve dalgınlık belirtilerine rastlanıldığı, % 32'sinin arkadaşlarıyla olan ilişkilerinin kötü olduğu, % 36'sının otoriteye karşı olduğu, % 24'ünde yalan söyleme ve tırnak yeme alışkanlığı saptanmıştır. Bu bulgular bize, okul başarısızlığında aile faktörünün önemli derecede etkili olduğunu göstermektedir.

Çelenk (2003) de, okul başarısı üzerinde aile faktörünün rolünü konu edinen araştırmasında, eğitim açısından destekleyici bir tutum içinde bulunan ailelerden gelen

çocukların okul başarılarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Yazara göre, okul aile dayanışması, okul başarısının ön koşuludur.

Literatürde, aile katılımının, çocukların öğrenme deneyimlerini ve akademik başarılarını geliştirdiği vurgulanmaktadır. Nitekim ailelerin eğitim sürecine katılımlarını inceleyen Epstein (1995), ailelerin eğitim sürecine katılım düzeyleri için farklı kategoriler oluşturmuştur. Bu kategorilerde ailelerin, eğitim sürecine ne tür bir katılım göstereceği ve bunlarla ilgili okullarda uygulanabilecek etkinlik önerileri sunulmaya çalışılmıştır. Bu kategoriler ve içerikleri sırayla şu şekilde açıklanabilir:

- Çocuk bakımı: Ailelere çocukları için uygun bir ev ortamı hazırlamada yardımcı olmak. Çocukların öğrenim seviyelerine ve yaşlarına göre ailelere sağlık, beslenme ve eğitim etkinlikleri gibi konularda destek olmak.
- İletişim: Okul ile ev arasında sağlıklı iletişim kanalları kurmak. Veli toplantıları düzenlemek, dil sorunu olanlar için çevirmen sağlamak ve evlere aylık, haftalık öğrenci hakkında bilgilendirme raporları göndermek.
- Gönüllülük: Gönüllü ailelerin okuldaki veya sınıftaki etkinliklere katılmasını sağlamak. Okulda aileler için etkinlik odaları hazırlamak.
- Evde öğrenme: Ailelere, öğrencilerin ev ödevlerine, ders etkinliklerine ve ders planlarına nasıl yardım edecekleri konusunda bilgi vermek. Okulda aile okuma etkinlikleri hazırlamak.
- Karar verme: Okuldaki kararlarda ailelerin katılımını sağlamak, aile temsilcileri belirlemek ve tüm ailelerin bu temsilcilerle iletişimini sağlamak.
- Toplumla iş birliği: Toplum sağlığı, kültürü ve sosyal hizmetler konularında öğrenci ve aileleri bilgilendirmek, bu tür toplumsal etkinliklere öğrencilerin ve ailelerin katılımını ve desteğini sağlamak.

Okul ile aile arasında iş birliğini artırmak çeşitli etkinlikler yapılmalı ve planlanmalıdır.

Arslan ve Nural'a (2004) göre, etkili ve başarılı okul-aile işbirliğini yaratmak için, okul ev ziyaretleri düzenleme, ana-babalar, öğretmenler ve çocukların katılacakları gezi, gözlem, konferans, gece gibi etkinlikler planlama, ana-babalardan sınıf-içi kaynak kişi olarak yararlanma, meslekî rehberlikte ana-babalardan yararlanma, velilerle görüşme toplantıları programlama ve ilân etme, ana-babalara okulun kaynaklarını kullanma fırsatları verme,

velilerin okul hakkındaki görüşlerini almak için anket uygulama, önemli günlerin kutlanmasında velilere görev verme, velilerin, okul bültenine yazı yazmalarını sağlama, belirli aralıklarla sınıflarında gösteriler düzenleme ve velilerin bu yolla öğrenci performansı hakkında bilgilendirilmelerini sağlama, veliye örnek ders gösterisi yapma vb. etkinlikler düzenleyebilir.

Okuldaki eğitim sürecine ailelerin katılımı ve okul aile iş birliğinin sağlanmasının aile desteklerinin sağlanmasına, ailelerin çocuğun eğitimine ilişkin becerilerinin artırılmasına ve aileler arasında etkileşim ve iletişimine yardımcı olmaktadır.

Türkiye’de Okul aile iş birliği okullarda nitelikli bir biçimde kurulduğunun söylenilmesi oldukça güçtür. Doğan (1995) tarafından yapılan araştırmada okul yöneticilerin okul aile iletişimi konusunda ilgisiz ve isteksiz davrandıkları ve yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucu ortaya konulmuştur. Aslan (1984) ise, okul-aile arasında planlı bir iletişim olduğu söylenemez. Bulgulara göre yönetici, öğretmen, okul ve aile arasındaki ilişkiler plansız ve rastlantısaldır.

Balkar (2009), tarafından okul-aile iş birliği sürecine ilişkin veli ve öğretmen görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan araştırmasında araştırmaya katılan veliler, okul-aile iş birliğini sağlama adına yetersiz toplantı yapılmasından, veliler ise okul ve veli toplantılarının not öğrenme amaçlı olduğundan şikâyet etmekte ve dolayısıyla her iki grup da iş birliğinin yetersiz olduğu görüşünde birleşmektedir.

Aslanargun’un (2007), okul-aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine yaptığı tarama çalışmasında ifade ettiği üzere, ailelerin okulun süreçlerine katılım engelleri arasında; okullarda bulunan okul-aile birliklerinin etkin bir şekilde işletilememesi, okul yetkilileri ile öğrenci velilerinin kayıt dönemleri ve çok özel durumlar dışında bir araya gelememesi ve okul-aile birliği toplantılarının verimli bir şekilde tam katılımı yapılamaması, okul-aile iletişimde yaşanan en yaygın sorunlar arasında yer almaktadır. Oysa, okul ve aile iş birliği, çocuk ve gençlerin haklarını, sorumluluklarını ve ödevlerini öğrenmelerinde, bunları birer davranış biçimine dönüştürmelerinde ve okul başarısının artırılmasında da önemli role sahiptir. Ailelerin bu role katkısı, okula bağışta bulunan ve çocuklarının başarı durumunu öğrenmek için ya da bir sorun olduğunda okula gelen bireyler olarak görülmesiyle sınırlı olmamalı, aileler aynı amacı gerçekleştirmeye çalışan ortaklar olarak görülmelidir (Aydın, 1995).

Okulun etkililiği ve öğrencinin sosyal, duygusal ve akademik açıdan gelişmesi ve başarılı olması açısından okul-aile iş birliği son derecede önemli görülmektedir. Bu gerekçe ile kurulan

Okul Aile Birlikleri, eğitimde son dönemde giderek önem kazanan yapılardır. Nitekim son dönemde uygulanan neoliberal politikalar her alanda olmak üzere eğitim alanını da olumsuz etkilemiştir. Bunun sonucu olarak, Okul Aile Birlikleri dönemin ekonomik, politik ve siyasi özelliklerinden etkilenecek amaçlarında ve yönetsel yapısında değişimler yaşanmıştır. Okul Aile Birliklerinde neoliberal öncesi ve sonrası olarak amaç, işlev ve görevleri birbirinden ayrılmaktadır. Bu durum Okul Aile Birlikleri yönetmeliklerinde açık bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Okul Aile Birlikleri yönetmeliği 1965 yılına ait tebliğler dergisinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikte kamusal yararı gözeten, pedagojik değerleri ön plana alan, okulun yalnızca ders görülen yer olarak görülmeyip okulların, öğrencilerin tüm eğitici etkinliklerin yapıldığı yer olduğu belirtilmektedir. Örneğin, Kızılay, Çocuk Esirgeme Kurumu gibi toplumsal faydayı dikkate alan kuruluşlarla iş birliği içinde olmayı amaçlamıştır.

Okul Aile Birlikleri yönetmeliği 1965 yılına ait tebliğler dergisinde birliğin amacı, şöyle belirtilmiştir:

“Aile okul arasındaki ilişkileri kuvvetlendirmek suretiyle ana, baba ve öğretmenleri çocukların eğitiminde işbirliğine götürmek böylece; çocuğun eğitiminde birbirine zıt kuvvetlerinin çatışmasını önlemek, çocuğun gelişim ihtiyaçlarının karşılanmasında okul ve ailenin görev ve sorumluluğu hakkında aile üyelerini aydınlatmak, okulda velilerin eğitim için yararlı yaşantılardan bilgi, beceri ve mesleklerinden faydalanmak, toplumsal yardımlaşma ve dayanışma, anlayış ve alışkanlıklarını geliştirmeye yarayacak bir çerçevede içinde öğrenci velilerin sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya amaç edinir.”

1980 yıllarda yaşanan askeri darbe dönemi ile beraber eğitim, bir süre daha pedagojik bir değer olarak görülmeye devam etmiştir. Okul aile birlikleri yönetmeliği 1983 yılında yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikle, yardımlaşma ve dayanışmayı teşvik eden, okulun bir eğitim yeri olduğu belirtilmiştir. Okul Aile Birlikleri 1983 tarihli yönetmelikte ise, “okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve öğrenciler arasında iş birliği sağlamayı amaç edinmiştir”.

2005 yılında 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanunun çıkarılması ile Okul Aile Birliklerinin yanında faaliyet gösteren Okul Koruma Dernekleri kapatılmıştır. Böylece Okul Aile Birlikleri, okulun tüm maddi ve manevi ihtiyaçlarında tek söz sahibi olmuştur.

Okul Aile Birlikleri 2005 yılındaki yönetmelikte ise şöyle belirtilmiştir:

“Okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak ve okula maddi katkı sağlamak üzere kurulur.”

En son yayımlanan 2012 yılındaki Okul Aile Birlikleri yönetmeliğine göre, okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ile okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim ve öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, okulun ve maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin eğitim ve öğretimle ilgili zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak gibi görevleri olmakla beraber, okula maddi katkıda bulunmak görevi daha ön plana alınmıştır. Nitekim özellikle son dönemde yayımlanan yönetmeliklerin içeriğinin finans ağırlıklı olduğu, diğer boyutların fazla geliştirilmediği yönetmeliğe yönelik eleştirilerdir.

Yukarıda anlatılanlar ışığında Türkiye’de Okul Aile Birliklerinin tarihsel süreç içindeki bu değişimi, eğitim sürecindeki yeri ele alınacaktır.

Bu araştırmanın amacı Türkiye’deki Okul Aile Birliklerinin tarihsel süreç içerisindeki değişimini ve eğitim sürecindeki yerini temel yasal belgeler (Şuralar, Yönetmelikler ve stratejik planlar) bağlamında çözümlenmektedir. Araştırma, 1965, 1983, 2005, 2013 tarihli Okul Aile Birliği yönetmelikleri, Milli Eğitim Şuraları ve Milli Eğitim Stratejik Plan ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırma Modeli

Araştırma, nitel metodoloji içinde yer alan genel tarama modelinde hazırlanmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamaktadır. Genel tarama modeli ise, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 1999).

Bu çalışmada belgesel (literatür) tarama modeli de kullanılmıştır. Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya belgesel tarama denir (Karasar, 2005). Belgesel tarama modeli hemen her araştırma için kaçınılmaz olarak görülen bir veri toplama tekniğidir.

2.2 Evren ve Örnekleme

Araştırmanın evreni Türkiye’de yayımlanan Okul Aile Birliği yönetmelikleridir. Araştırmanın çalışma evreni ise, Milli Eğitim Şuraları, Milli Eğitim Stratejik Planı ve 1965, 1983, 2005, 2012 tarihli Okul Aile Birlikleri yönetmelikleridir. Araştırmada, çalışma evreninde

belirtilen tüm Okul Aile Birliği yönetmeliklerine ulaşmak hedeflendiğinden, ayrıca örneklem alınmamıştır.

2.3 Verilerin Toplanması

Araştırma kapsamındaki veriler, ele alınan döneme ilişkin arşiv belgeleri, süreli yayınlar, kitaplar ve elektronik kaynaklar taranarak (belgesel tarama) ile elde edilmiştir. Bu anlamda, çalışmada 'belgesel tarama' yöntemi kullanılarak veriler toplanmıştır.

2.4 Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Belgesel tarama ile toplanan veriler, betimsel analiz tekniği kullanarak çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Betimsel analiz, derinlemesine analiz gerektirmeyen verilerin incelenmesinde kullanılan yöntem olup, çeşitli veri Toplama teknikleri ile elde edilmiş verilerin daha önceden belirlenmiş temalara göre özetlenmesi ve yorumlanmasını içeren bir nitel veri analiz türüdür (Altındağ, 2005). Konuya ilişkin saptamalar, doğrudan alıntı yapılarak betimlenmiş ve üzerinde değerlendirmelerde, yorumlarda bulunulmuştur

3. BULGULAR

3.1 Okul Aile Birliklerin Tarihsel süreci

Türkiye'de Okul Aile Birlikleri yönetmeliği dört ana başlıkta ele alınacaktır. 1965, 1983, 2005 ve 2012 tarihli Okul Aile Birlikleri yönetmelikleridir. 1965 ve 1983 tarihli Okul Aile Birliği yönetmelikleri neoliberal politikalardan etkilenmemiş, 2005 ve 2012 Okul Aile Birlikleri yönetmelikleri neoliberal politikanın etkisi altında kaldığı görölmektedir.

İlköğretime finansman açısından bakıldığında temel eğitimin ücretsiz olmasına ilişkin ilk resmî belge İnsan Hakları Evrensel Bildirgesidir (1948). 10 Aralık 1948'de kabul edilen bu bildirgenin 26. maddesinde, herkesin eğitim hakkına sahip olduğu, eğitimin en azından ilk ve temel eğitim aşamasında parasız ve zorunlu olduğu belirtilmektedir.

Bundan yaklaşık on yıl sonra kabul edilen Çocuk Hakları Bildirgesi'nde (1959) ise çocuğun en azından ilköğretim düzeyinde, ücretsiz ve zorunlu bir eğitim almaya hakkının olduğu vurgulanmaktadır. Ayrıca Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 16 Aralık 1966 tarihinde kabul ettiği Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi, taraf devletlerin ilköğretimin zorunlu olması ve herkese ücretsiz sağlanması gerektiğini öngörmüştür (Madde 13).

İlgili alan yazın taraması hane halkının geniş çapta eğitim finansmanına katıldığını göstermektedir. Nitekim kimi ülkelerde bu harcamalar toplam harcamaların yarısından fazlasını oluşturmakta ve fakir toplumlarda eğitsel harcamaların aile bütçeleri üzerindeki yükü daha ağır olabilmektedir. Örneğin, Kamboçya, Vietnam, Çin, Afrika ve daha birçok bölgede ailelerin ilköğretimin finansmanına katılımı önemli düzeylere ulaşmıştır. Buna rağmen dünyanın her yerinde böyle bir durumun olduğunu söylemek zordur. Örneğin, Batı Avrupa ve Kuzey Amerika'nın sanayileşmiş bölgelerinde tüm okul harcamaları devlet tarafından karşılanmaktadır (Bray ve Bungly, 2005, ss. 5 – 6).

Konuya ilişkin diğer bir çalışma (Bray, 2006), Doğu Asya'da hane halkının yapmış olduğu eğitsel harcamaları içermektedir. Özellikle sosyalizmden kapitalizme yeni geçen ülkelerde özel harcamalarının yüksekliğine işaret edilmekte bunun gerekçesi olarak devletin içerisinde bulunduğu ekonomik krizden dolayı eğitim için yeterli miktarda ve kalitede finansal kaynak bulamayışı gösterilmektedir.

Tablo 1 Dünya Bankası'nın 2005 yılında ailelerin ilköğretim finansmanına katılımına ilişkin 93 ülkede yapmış olduğu araştırma sonuçlarını göstermektedir. Buna göre araştırma kapsamındaki ülkelerin sadece %17'sinde herhangi bir ücrete rastlanılmazken yaklaşık üçte ikisinde Okul Aile Birliği ya da toplum katkısı yaygın olarak kullanılmaktadır. Ayrıca söz konusu ülkelerin üçte birinden fazlası zorunlu önlük gideri ve ders kitabı kapsamında aileleri ilköğretimin finansmanına kattığı görülmektedir.

Tablo 1. İlköğretimde Hane halkı Harcamaları (2005)

Harcama Türleri	Ülke Sayısı	Yüzde (%)
Okul ücreti	24	% 25
Ders kitabı masrafları	24	% 25
Zorunlu önlük giderleri	33	% 35
Okul Aile Birliği / Toplumsal Katkı	65	% 69
Diğer	34	% 36

Kaynak: Kattan, 2006, s. 7

Açıklamalar: (1) Araştırma Dünya Bankası tarafından 2005 yılında 93 ülke üzerinden yürütülmüştür.

(2) Diğer: sınav ücreti, öğretmenlere yapılan ek ödemeler vb. ücretleri kapsamaktadır.

Pek çok ülkenin ilköğretim sistemlerinin kaynak sıkıntısıyla karşı karşıya bulduklarını, bu sıkıntıları aşmak için yerel toplum ve/veya ailelerin desteklerini sağlamaya yönelik arayışlar içinde olduğunu belirtmektedir. Günümüz Türkiye'sinde bir yandan toplumun okullardan daha

nitelikli eğitim beklentisi diğer yandan ilköğretim bütçesindeki kısıtlamalar okul yöneticilerini, bu okulların finansmanında bütçe dışı yeni kaynak arayışına yönlendirmektedir (Kavak ve diğerleri, 1997, s:4).

Konu Türkiye bağlamında ele alındığında eğitim daha çok bir kamu hizmeti olarak algılandığı ve büyük ölçüde vergilerle finanse edildiği görölmektedir (Tural, 2002, s. 321). Bu finansman yapısı içerisinde her yıl devlet gelirlerinin en az %3'ünün ilköğretime kaynak olarak aktarılması ilgili yasaca belirlenmiştir (İlköğretim ve Eğitim Kanunu, 1961, madde 76). Ayrıca diğer gelir kaynakları şu şekilde sıralanmıştır: Özel idare bütçelerine yıllık gelirlerinin %20'si oranında konulacak ödenekler, köy bütçelerine her yıl genel gelirlerin en az %10'u oranında konulacak ödenekler, mahkemelerce 222 sayılı kanuna göre verilen para cezaları, her yıl Vakıflar Genel Müdürlüğüne bütçe ile tespit edilecek gelirlerle mütevelliler tarafından idare olunacak vakıflardan ayrılacak hisseler, İktisadi Devlet Teşekkülleri, özel kurumlar, dernekler veya hayırsever kimseler tarafından yapılacak her türlü mal, para bağışları ve vasiyetler, faizler, Hurdaya çıkacak okul eşya ve levazımının, işe yaramayacağı anlaşıldığından veya yenisi yapıldığından satılmasına karar verilen okul binaları enkazının veya okul yerinin değiştirilmesi dolayısıyla bu kanuna göre istifade edilmeyecek durumda kalan arsa ve tarlaların satışından elde edilecek paralar, Sözleşmeler gereğince kısmen veya tamamen yerine getirilmeyen okul yapım işleri müteahhitlerinden alınacak gecikme ve benzeri tazminat ve müteahhitlerin irat kaydolunacak teminat akçeleri.

Türkiye'de zorunlu eğitimin Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda (1982) güvence altına alınmış olduğu görülür: *İlköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.* (Madde 42). Ayrıca Türk eğitim sisteminin temel ilke ve amaçlarını belirleyen 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 22. maddesinde "*İlköğretim 6 – 14 yaşlarındaki çocukların eğitim ve öğretimini kapsar, İlköğretim, kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve Devlet okullarında parasızdır.*" hükmü yer almaktadır. Yine 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 2. maddesi de "*İlköğretim, ilköğrenim kurumlarında verilir; öğrenim çağında bulunan kız ve erkek çocuklar için mecburi, Devlet okullarında parasızdır.*" biçiminde ifade edilmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında, zorunlu öğrenim çağında bulunan çocukların okutulması için zorunlu olan harcamalara halkın katılımı olarak tanımlanan "mektep vergisi" adıyla bir vergi oluşturulmuştur (Karakütük, 2001, s. 66). Yakın zamanda ise zorunlu eğitimin sekiz yıla

çıkarılmasıyla oluşacak kaynak sorununun 4306 sayılı yasa ile giderilmeye çalışıldığı görülmektedir. Söz konusu kanunun yürürlüğe girdiği 1997 yılından 2005 yılına kadar geçen süre içinde eğitime katkı payı ile bağış ve nemalardan toplam 2 492 179 000 TL gelir elde edilmiştir (MEB, 2005, s. 225). Ancak, ciddi bir tutar oluşturan bu gelirlerin nerelerde kullanıldığı kamuoyuna duyurulmalı ve denetimleri yapılmalıdır.

2003 verilerine göre ilk ve orta öğretimde velilerin yaptığı harcama tutarınının 17,2 katrilyon TL'ye ulaştığı belirlenmiştir, oysa vergi gelirlerinden eğitime ayrılan pay 7 katrilyondur; yani devletin eğitime harcadığı paranın yaklaşık 2,5 katı öğrenci velileri tarafından harcanmaktadır. Devlet okullarında parasız öğrenim görme hakkı olan öğrencilerden toplanan paralar MEB bütçesinin yaklaşık 2,5 katı bir büyüklüğe sahiptir (Keskin ve Demirci, 2003).

Okullara kaynak sağlamaya yönelik çabaların, ilköğretim hizmetlerinin kamuca karşılanmayan ya da karşılanamayan kısımlarının giderek öğrenci velilerine yüklenmesi yönünde bir eğilim olduğunu söyleyebiliriz (Özdemir, 2011). Nitekim bu durum MEB iç denetim raporunda da dile getirilmiştir. Raporda (MEB, 2010, s. 19), 26.415 kurumda hiç kadrolu hizmetlinin bulunmaması okul yöneticilerini velilerden sürekli para isteyen bir mekanizma haline dönüştürdüğü belirtilmektedir. Yine okul aile birlikleri üzerine maddi ve manevi ağır sorumluluklar yükleyen bu durum hem okul yöneticilerini yıpratmakta hem de Bakanlığın itibarını olumsuz olarak etkilemektedir.

Bunun yanında, MEB bütçesindeki ödenek türlerinin dağılımına bakıldığında önemli bir bölümünün personel giderlerine (%70,8) ayrıldığı görülmektedir. Bununla beraber Sosyal Güvenlik Kurumu pirim giderlerinin %12,1'lik payı da hesaba katıldığında toplam bütçenin %82,9'unun personel için harcadığı, başka bir deyişle bütçenin bir personel bütçesi görünümünde olduğu dikkati çekmektedir (MEB, 2010, s. 151).

Türkiye'de Okul Aile Birliği yönetmeliği ilk olarak 30/07/1965 tarihli ve 12062 sayılı resmî gazete de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikle, eğitim-öğretim çalışmaları hakkında ana-babaları aydınlatma, sağlık ve temizlik alışkanlıkları kazandırma, çocukların başarılarını artırmada ana-babaları bilgilendirme gibi anne- baba katılımına önem veren, okul ile aile arasında iş birliğini dikkate alan özellikler dikkate alınmıştır.

Türkiye’de yaşanan askeri darbe sonrası eğitimin piyasaya açılma süreci Okul Aile Birliğini etkilememiştir. Okul Aile Birliği Yönetmeliği 18/05/1983 tarihli ve 18051 sayılı resmî gazete de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Eğitim, pedagojik değer ve kamusal yarar olarak görülmeye devam etmiş, Okul Aile Birliklerine, çocukların başarısını artırmada ana-babaları aydınlatma, okulun amaç ve eğitim ilkeleriyle faaliyetleri hakkında ana-babalara bilgi verme gibi görevler yüklenilmiştir.

Okullarda, Okul Aile Birliklerinin yanında faaliyet gösteren Okul Koruma Dernekleri bulunmaktadır. Okul Koruma Dernekleri, okula devam eden öğrencilerin iyi koşullar içinde öğrenimlerini sürdürmek için giyim, kitap, defter ve ders araç ve gereçlerini temininde bulunmak ve okulun ihtiyaçlarını karşılamak için kurulan derneklerdir. Okullarda para, araç-gereç ve her türlü maddi desteğin sağlanmasına ihtiyaç duyduğu için bunu koruma dernekleri aracılığı ile giderilmeye çalışılmıştır. Okul Koruma Dernekleri, dernekler yasasına göre kurulmuştur. Derneğin üyelerinde veli olma zorunluluğu yoktur. Eğitim gönülleri tarafından idare edilmektedir. Derneğe üyelikte gönüllülük esastır. Her okul da koruma derneği kurulabilir.

2005 tarihli 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanunun çıkarılması ile birlikte Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda kurulan ve okullarımızın fiziki ve teknik eksikliklerinin giderilmesinin yanında veli ve öğretmen dayanışması ile eğitim kalitesinin yükseltilmesini amaç edinen ve bu amaç doğrultusunda bağış adı altında para toplayan okul koruma dernekleri kapanmak zorunda kalmıştır (Şimşek, 2007).

Okul koruma derneklerin kapatılmasında veli olma şartı olmaksızın herkese açık olması, dernek başkanlarının uzun süre başkan olmaları, rant elde etme gibi nedenlerden dolayı kapanmışlardır. Okul Koruma Derneklerinin kapatılması sonucunda doğan boşluk nedeniyle ortaya çıkan bu sorunun çözümü için 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununun 16.maddesine dayalı olarak Millî Eğitim Bakanlığı Okul Aile Birlikleri Yönetmeliği çıkarılmış, çıkarılan yönetmelik 31.05.2005 tarih ve 25831 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 1739 sayılı Kanunu’nun 16. Maddesinde yapılan değişiklik aşağıdadır:

“... Okul aile birlikleri, okulların eğitim ve öğretim hizmetlerine etkinlik ve verimlilik kazandırmak, okulların ve maddî imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere; aynı ve nakdî bağışları kabul edebilir, maddî katkı sağlamak amacıyla sosyal ve kültürel etkinlikler ve kampanyalar

düzenleyebilir, okulların bünyesinde bulunan kantin, açık alan, salon ve benzeri yerleri işlettirebilir veya işletebilirler. Öğrenci velileri hiçbir surette bağış yapmaya zorlanamaz.”

Böylece Okul Aile Birlikleri okulun tüm maddi ve manevi ihtiyaçlarında tek söz sahibi olmuştur.

Okul Aile Birlikleri 2005 tarihli yönetmelikte işlevi ise, okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak gibi görevlerin yanı sıra okula maddi katkı sağlamak ifadesi yer almaktadır.

Bu yönetmelikle beraber okula maddi katkı yapılması gerektiği ilk defa belirtilmiştir. Öğrenciler arasında dayanışmadan bahsedilmemekte, okul amaçlarının gerçekleştirmede stratejik gelişim vurgulanmaktadır. Okul ihtiyaçların karşılanmasında hizmet alımı ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliğinden bahsedilmektedir.

2012 Okul Aile Birliği Yönetmeliğinde ise, 2005 Okul Aile Birliği Yönetmeliğinin devamı olarak, okullara maddi katkı ve kaynak sağlama işlevi ön plana alındığı görülmektedir.

3.1.1 30/07/1965 tarihli ve 12062 sayılı Okul Aile Birliği Yönetmeliği

Okul Aile Birliği Yönetmeliği 30 Temmuz 1965 tarihli ve 12062 sayılı resmi gazete de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikte, Okul aile Birliklerinin amacı, görev ve yetkileri, üyelik, yönetsel yapısı (organları), ve ilgilendiği konular aşağıda belirtilmiştir.

3.1.1.1 Amacı

İlk ve ortaokullarla liselerde ve bu derecelerde bulunan diğer bütün okullarda birer Okul Aile Birliği kurulur. Birliğin amacı, aile ve okul arasındaki ilişkileri kuvvetlendirmek suretiyle ana, baba ve öğretmenler çocukların eğitiminde iş birliğine götürmek ve böylece:

- Çocuğun eğitiminde birbirine zıt kuvvetlerin çatışmasını önlemek.
- Çocuğun gelişim ihtiyaçları ve bu ihtiyaçların karşılanmasında okul ve ailenin görev ve sorumluluğu hakkında aile üyelerini aydınlatmak.
- Okulda velilerin, eğitim için yararlı yaşantılardan, bilgi, beceri ve mesleklerinden faydalanmak.
- Toplumsal yardımlaşma ve dayanışma anlayış ve alışkanlıklarını geliştirmeye yarayacak bir çerçeve içinde öğrenci velilerinin sosyal ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmak.

3.1.1.2 Görev ve yetkileri

- Okul ve öğrencilerin maddi ihtiyaçları birinci derecede okul koruma ve yardımlaşma derneklerince karşılanır. Bu ihtiyaçların saptanması için Okul Aile Birliği okul ve öğrencileri koruma derneği ile iş birliği yapabilir.
- Birlikler, kendi amaçlarına benzer amaçları gerçekleştirmeye çalışan Birliği okul ve öğrencileri koruma derneğinden başka, Çocuk Esirgeme, Kızılay, Gençlik Dernekleri ve Yardım Sevenler Cemiyeti gibi kurumlarla iş birliği yapar.
- Okulda mali, idari ve eğitsel işlerden doğrudan doğruya okullar sorumludur. Bu işlerle ilgili dileklerini birlikler ilgili makamlara duyurabilirler.
- Birlikler, okulu yapmakta olduğu işler üzerinde desteklemeyi iş edinip onu güç duruma sokacak kararlar vermekten, tamimiyle eğitsel olan amaca politika ya da çıkar karıştırmaktan çekinirler. Birlik konusu yönünden okulun bir kurulusudur. Okul dışında bir kişiliğe sahip değildir.

3.1.1.3 Üyelik

Okulun bütün öğretmenleriyle öğrencilerin ana-babaları ya da velileri Okul Aile Birliğinin tabi üyesidir. Öğrencilerin okuldan ayrılmasıyla baba, anne ya da velinin üyeliği kendiliğinden düşer. Bunlardan üye kalmak isteyenler, istediklerini yazı ile başkanlığa bildirirler. Bütün üyeler genel toplantılara serbestçe gelir, konuşur ve oylara katılırlar. Baba ile anne, ikisi birden de birliğe üye olabilirler.

3.1.1.4 Okul Aile Birliğinin uğraşabileceği konular

- A.** Okulun amaç ve eğitim, öğretim ilkeleriyle eğitim ve öğretim çalışmaları hakkında ana-babaları aydınlatma:
 - a.** Okulun program ve yönetmeliğinin ana çizgilerini açıklamak.
 - b.** Okulun eğitim ve öğretim prensipleri ile metotlarını aydınlatmak.
 - c.** Okul Aile Birlikleri yönetmeliği hakkında açıklamalarda bulunmak.
 - d.** Okulu, çalışma yerlerini ve öğretim araçlarını tanıtmak.
 - e.** Yerine göre, okul müdürünün izni alınarak ana-babaların derslere girmelerini sağlamak maksadı ile ders yılının belli zamanlarında "Eğitim günleri ya da haftaları" düzenlemek.
 - f.** Bu amaç ve ilkeleri gerçekleştirmede okulun karşılaştığı güçlüklerin açıklanması, tartışılması ve bunların giderilme çarelerin beraberce araştırılması.

B. Sağlık ve temizlik alışkanlıkları kazandırmada ortak tedbirler almak:

a. Öğrencilerin el-yüz, üst-baş, vücut temizliği ve alışkanlıkları hakkında ana-babalarla görüşmeler yapmak ve alınacak tedbirleri ayrı ayrı ve bir elden sağlama yollarına gitmek.

b. Çocukların muntazam olarak beslenmelerin ve istirahatlerin sağlamanın önemi üzerinde durmak ve çocuk bakımı hakkında ana-babalarla samimi konuşmalar yapmak. Bulaşıcı hastalıklardan korunma çareleri ile bunları tedavi yolları hakkında ana-babalar ile konuşmalar yapmak, bu konuda çevrenin ilgili kuruluşlarından faydalanma yollarına gitmek.

c. Salgın hastalık hallerinde sağlık savaşlarına bilgili bir şekilde beraberce katılmak ve gerekli yardımlarda bulunmak.

d. Ailede, okulda ve çevrede çocukların sağlık ve temizliği ile ilgili öteki sorunları incelemek ve gerekli tedbirleri elbirliği ile almak.

C. Eğitim ve öğretim işlerinde çocukların başarılarını artırmada ana-babalarla işbirliği yapma:

a. Sürekli ve vaktinde okula devamın önemi üzerinde durmak, devamsızlığın nedenlerini araştırmak, bunları elbirliği ile gidermeye çalışmak.

b. Okula seve seve devamda ana-babaların okul hakkındaki görüş ve anlayışlarının önemi üzerinde durmak.

c. Çocukların beslenme, dinlenme ve duygusal dengelerinin okul başarısı üzerindeki etkileri hakkında görüşmelerde bulunmak.

d. Çocuklarının ev ve yaşama koşulları ve özellikleri hakkında ana- babaların öğretmenleri sık sık aydınlatmalarının yetişme ve başarı üzerindeki rolünü açıklamak, öğretmenlerin bu hususta dikkat ve ilgiyle durmalarını, ana-babaların da hiçbir kaygıya kapılmadan, çocuklar hakkında öğretmene samimi olarak açılmalarını sağlamak.

e. Çocukların sağlması gereken defter, kalem, kitap gibi gereçlerin cinsi, miktarı ve özellikleri hakkında ana-babaları vaktinde aydınlatmak ve bunların başarı üzerindeki rolünü açıklamak, bu hususta beraberce kararlara varmak.

f. Çocuklarının okuldaki davranış ve çalışmalarını yakından izlemek için ana-babaların okulu sık sık kendiliklerinden ziyaret etmek alışkanlığını kazanmalarını sağlamaya çalışmak.

g. Ana-babaların okul idaresi ve öğretmenler ile sık sık ilişki kurmalarını maksadı ile okulda ve öğretmenler arasında belli görüşme saatleri ayırmak.

- h. Okul Aile Birlikleri ile ilgili faydalı yayınları ana-babalara ve öğretmenlere tanıtmak.
- i. Mümkün olan yerlerde sınıf öğretmenlerinin çocuk, ana-babalarını yerlerinde ziyaretlerini teşvik etmek.
- j. Okulların genel olarak başarı sağlanan ve sağlanamayan yönleri nedenleri ile birlikte ana-babalara açıklamak, olumlu yönleri desteklemek, olumsuz olanları giderme yollarını beraberce araştırmak.
- k. Çocukların gelişimi ile okuldaki başarı ve gidişleri hakkında ana-babaları zamanında ve teker teker haberdar etmek için tedbirler almak ve her öğrenci hakkında bu alanda açık ve güvenilir bilgi verecek fişler tutulmasını çalışmak.
- l. Derslerine çalışmak için çocuklara evde gerekli zamanı, yeri ve rahatlığı sağlamaları hususunda ana-babalar ile görüşme yapmak.
- m. Derslere çalışmak için evde elverişli yer ve fırsatı bulamayan çocukların okula gelip iyi bir şekilde çalışabilmelerini sağlayacak tedbirler almak.
- n. Özel yetiştirmeye ve teşvike muhtaç çocuklar hakkında ayrıca gerekli çarelere başvurmak.
- o. Derslerde geri kalan çocukları vaktinde ana-babalarına bildirerek yetişmeleri için elbirliği ile gerekli tedbirleri almak.
- p. Öğrenciler ve ana-babalar için kitaplık sağlama ve evlere kitap verebilme yollarını araştırmak.
- q. Okul çağındaki çocukların bakımı, gelişimi ve eğitimi hakkında elverişli zamanlarda velilere faydalı konferanslar vermek, kurslar açmak.
- r. Okulun kendi programında olmayıp da öteki okullarda ya da çevrenin başka kurumlarında gösterilen yabancı dil, daktilo, defter tutma, sanat gibi ders ve kurslara katılmalarını sağlamak, resim-iş, müzik, yabancı dil gibi derslerde ayrıca ilerlemeye istekli çocuklar için okulda ve çevrede elverişli ortam hazırlamak.
- s. Okulu bitirecek çocukların kendi istidat ve yetenekleri hakkında aydınlatmak, hangi okula ve mesleğe girmeleri gerektiği hakkında kendilerine ve ana-babalarına olumlu yollar göstermek, bu alanda yardımda bulunmak.
- t. Öğretimin mahallileştirilmesi için komiteler halinde çalışma, yakın yurt hakkında elbirliği ile incelemeler yapmak.
- u. Dönem ya da ders yılı sonlarında sınıf ve okul çalışmalarını topluca gösteren sınıf ya da okul dergileri, raporları ve sergileri hazırlamak.

v. Çocukların tatillerini nasıl geçirmeleri hakkında ana-babalarla tedbirler düşünmek.

D. Ailede, okulda ve çevrede çocukların iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak:

a. Çocukların disipline, insanlık kurallarına, topluluk düzenine ayak uydurmalarını sağlamak, bu türlü bir saygı yolu ile kendilerine hakim olmayı öğrenebileceklerini onlara telkin etmek.

b. Her fırsattan faydalanılarak öğrencilerin millet, vatan ve insanlık sevgilerini, dayanışma duygularını pekiştirmede iş birliği yapmak.

c. Ailede, okulda ve çevrede görüşülen, duyulan öğrenülecek olaylar (teşebbüs sorumluluk, dürüstlük, naziklik, düzen severlik vb.) üzerinde konuşmalar yapmak, çocukların başarılarını toplu şekilde ana-babalarına göstermek.

d. Çocukların evde, yolda ve okulda büyük ve küçüklere karşı nasıl davranmaları gerektiği hakkında alınan kararları desteklemede ana-babaların yardımını isteme.

e. Öğrencilerin yapmaları ve gitmeleri uygun olmayan işleri ve yerleri beraberce saptayarak bu hususlarda ana-babalarla ortak tedbir almak.

f. Disiplin olayları hakkında ana-babalara bilgi vermek ve onların bu alanda yardımını istemek.

E. Sosyal yardım ve hizmetler

a. Bakıma, yedirilmeğe, giydirilmeğe ve eksikleri tamamlamağa muhtaç hasta ve fakir çocuklara elbirliği ile gereken yardımları sağlamak.

b. Korunmağa muhtaç çocukları saptayarak genel yurtlara alınmasını sağlamak.

c. Kör, sağır, sakat, zekaca geri, çok üstün ya da herhangi bir alanda yetenekli çocuklarla, eğitimi zor çocuklar gibi özel bir eğitim ve öğretime muhtaç çocuklar için tedbirler almak, özel yurtlara alınmalarını sağlamak.

d. Tatillerde ya da derslerden sonra okulun kitaplık, laboratuvar, derslane, bahçe ve oyun yeri tesislerinden çocukları ve ana-babaları faydalandırma yollarını düşünmek ve tedbirleri almak.

e. Çocuklar okulda ve yöresinde jimnastik ve oyun yeri ile araçları hazırlamak.

f. Çalışan ana-babaların okul çağında olmayan çocuklarının bakım ve gözetlenmesi için mümkün olan yerlerde okulda tedbir almak.

g. Çevrede okuma yazma bilmeyen, belli alanlarda yetişmek isteyen vatandaşları yetiştirmek üzere okulda tedbirler almak.

3.1.2 18/05/1983 tarihli ve 18051 sayılı Okul Aile Birliği Yönetmeliği

Okul Aile Birliği Yönetmeliği 18 Mayıs 1983 tarihli ve 18051 sayılı resmî gazete de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikte, Okul Aile Birliklerinin amacı, görev ve yetkileri, üyelik, yönetsel yapısı (organları), aşağıda belirtilmiştir.

3.1.2.1 Amacı

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda, okul-aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve öğretmenler arasında işbirliği sağlamak amacıyla Okul - Aile birlikleri kurulur.

3.1.2.2 Görev ve yetkileri

a. Her fırsattan faydalanarak öğrencilerin millet; vatan, bayrak ve insanlık sevgilerini; Atatürk ilke ve inkılablarına, manevî değerlere bağlılıklarını; dayanışma duygularını pekiştirmeleri amacıyla veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.

b. Okulun amaç ve eğitim ilkeleriyle eğitim faaliyetleri hakkında ana ve babaları aydınlatmak.

c. Okulun programı, eğitimle ilgili yönetmelikleri konusunda öğrenci velilerini aydınlatmak.

d. Öğrencilerin sorumluluk yüklenmelerine, dürüst, nazik, saygılı, başarılı ve düzenli olmalarına katkıda bulunmak üzere aile ile iş birliği yapmak; öğrencilerin başarılarını toplu şekilde ana ve babalarına göstermek için imkânlar hazırlamak.

e. Çocukların başarılarının artırılması için ana ve babalarla iş birliği yapmak.

f. Öğrencilerin zamanında ve düzenli olarak okula devamlarının sağlanmasında veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.

g. Evde derslerine çalışmak için imkân bulamayan öğrencilere, okulda çalışma ortamı hazırlamak.

h. Öğrencilerin disipline ve toplum düzenine uyum sağlamaları için okul müdürlüğü ve velilerle iş birliği yapmak.

ı. Öğrencilerin yapmaları uygun olmayan işleri, gitmeleri uygun olmayan yerleri okul müdürlüğü ile birlikte tespit etmek ve ana-babalarla iş birliği yapmak.

j. Öğrencide bulunması istenilmeyen israf, gösteriş ve devlet malını hor kullanma gibi kötü davranışları önleyici tedbirleri almak.

k. Özel yetiştirmeye ve teşvike muhtaç çocuklar hakkında gerekli çarelere başvurmak.

l. Resim-is, müzik, yabancı dil ve beden eğitimi derslerine özel ilgi duyan çocuklara okulda ve çevrede uygun imkânlar hazırlamak.

m. Öğrencilerin sağlıklı olmaları ve bulaşıcı hastalıklardan korunmaları, temizlik alışkanlıkları kazanmaları, düzenli beslenmeleri ve boş zamanlarını değerlendirmeleri konularında veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.

n. Çocukların trafik kazaları ile diğer kazalardan korunmaları ve bu konuda alınacak tedbirlerle ilgili olarak veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.

o. Okul çağındaki çocukların bakımı, gelişimi ve eğitimi konularında konferanslar düzenlenmesini sağlamak.

p. Öğrencilerin okul içindeki davranış ve çalışmalarını takip etmek için, ana ve babaların okulu ziyaret etme alışkanlığını kazanmalarına yardımcı olmak.

r. Sınıf öğretmenlerini öğrencilerin ana ve babalarını ziyaret etmeye teşvik etmek.

s. Bakıma, yedirilmeye ve giydirilmeye muhtaç hasta ve fakir öğrencilere yardım sağlanması için okul koruma derneği ile iş birliği yapmak.

t. İşitme, görme, konuşma, beden ve zihin yönünden özürlü veya herhangi bir alanda yetenekli öğrencilerle, eğitimi zor öğrenciler gibi özel eğitime muhtaç çocuklar için tedbirler almak.

u. Tatillerde veya derslerden sonra okulun kitaplık, bahçe, oyun ve spor tesislerinden öğrencilerin, velilerin, ana ve babaların faydalanmalarını sağlayacak tedbirleri almak.

v. Çevrede okuma-yazma bilmeyen veya belli alanlarda yetişmek isteyen vatandaşları yetiştirmek üzere okulların yaptıkları faaliyetlere yardımcı olmak.

y. Ders yılı içinde ve ders yılı sonunda okulun yapacağı faaliyetlere gerekli katkıda bulunmak.

z. Okul Aile Birlikleri Çocuk Esirgeme Kurumu, Kızılay Kurumu, Türk Hava Kurumu, Yeşilay Derneği, Yardım Sevenler Derneği ve Okul Koruma Dernekleri ve Eğitim vakıfları gibi kuruluşlarla iş birliği yapar.

3.1.2.3 Üyelik

Okulun müdürü, müdür yardımcıları, öğretmenleri ve öğrenci velileri birliğin üyeleridir. Veliler, öğrencileri okullara kaydettirirken birliğin üye kayıt defterine velinin kimliği, iş ve ikamet adresi yazılır ve defterin ilgili sütunu veli tarafından imzalanır. Öğrencilerin ana ve babası da isterlerse birliğe kayıtlarını yaptırmak suretiyle üye olabilirler.

3.1.3 31/05/2005 tarihli ve 25831 sayılı Okul Aile Birliği Yönetmeliği

Okul Aile Birliği Yönetmeliği 05 Mayıs 2005 tarihli ve 25831 sayılı resmî gazete de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikte, Okul aile Birliklerin amacı, görev ve yetkileri, üyelik, yönetsel yapısı (organları), gelirler, gelirlerin dağılımı, gelirlerin harcanması konuları aşığıda belirtilmiştir.

3.1.3.1 Amacı

Birlik, okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ve okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim-öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak ve okula maddî katkı sağlamak üzere kurulur. Birlik kurulduğu okulun adını alır.

3.1.3.2 Görev ve yetkileri

a. Öğrencileri, Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri ile Atatürk İnkılâp ve İlkeleri doğrultusunda yetiştirmek üzere okul yönetimi, öğretmenler, veliler ve ailelerle iş birliği yapmak.

b. Okulun amaçlarının gerçekleştirilmesine, stratejik gelişimine, fırsat eşitliğine imkân vermek ve öğretmenler kurulunca alınan kararların uygulanmasını desteklemek amacıyla velilerle iş birliği yapmak.

c. Kurs ve sınavlar, seminer, müzik, tiyatro, spor, sanat, gezi, kermes ve benzeri etkinlikler de okul yönetimi ile iş birliği yapmak.

d. Özel eğitim gerektiren öğrenciler için ek eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesini ve desteklenmesini sağlamak.

e. Okulun bina, tesis, derslik, laboratuvar, atölye, teknoloji sınıfı, salon ve odaları ile bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımlarının yapılmasına, teknolojik donanımlarının yenilenmesine, geliştirilmesine, ilâve tesis yaptırılmasına, eğitim-öğretime destek sağlayacak araç-gereç ve yayınların alımına katkıda bulunmak.

f. Eğitim-öğretim faaliyetleri dışındaki zamanlarda okulun derslik, spor salonu, kütüphane, laboratuvar ve atölyeleri gibi eğitim ortamlarının, kamu yararı doğrultusunda kullanılmasını sağlamak.

g. Okulun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet satın almak.

h. Okulda uyulması gereken kurallar hakkında velileri bilgilendirmek ve onlarla iş birliği yaparak, zararlı alışkanlık ve eğilimlerin önlenmesi için okul yönetimine yardımcı olmak.

- i. Millî bayramlar, anma, kutlama günleri, belirli gün ve haftalar ile düzenlenecek tören ve toplantıların giderlerine katkıda bulunmak.
- j. Öğrencilere sağlık ve temizlik alışkanlıkları kazandırmada alınacak ortak tedbirler için katkı sağlamak.
- k. Ailede, okulda ve çevrede, öğrencilerle diğer çocukların iyi alışkanlıklar kazanmalarını, iyi birer vatandaş olmalarını sağlayıcı tedbirler alınmasında okul yönetimine yardımcı olmak.
- l. Okula yapılan aynî ve nakdî bağışları kabul ederek kayıtlarını tutmak; sosyal, kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenlemek; kantin, açık alan, salon ve benzeri yerleri işletmek veya işletmek.
- m. Okul yönetimi ile iş birliği yaparak, okula ve imkânları yeterli olmayan öğrencilere maddî-manevî destek sağlamak. Belirlenen kardeş okullara katkıda bulunmak.
- n. 14/6/2003 tarihli ve 25138 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliğinde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek.
- o. Eğitim-öğretimle ilgili kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak.
- p. Eğitim-öğretimi geliştirmek amacıyla çalışma komisyonları oluşturmak.
- q. Eğitim-öğretimi geliştirici diğer etkinliklere katkı sağlamak.

3.1.3.3 Üyelik

Okul yöneticileri, öğretmenler ve veliler birliğin tabî üyesidir. Yönetici ve öğretmenin üyeliği, okulla iliğişinin kesilmesi durumunda, velinin üyeliği ise öğrencinin okulla iliğişinin kesilmesi hâlinde sona erer. Yönetim kurulunun toplantı yeter sayısının altına düşmesi durumunda olağanüstü genel kurula kadar yönetim kurulunda bulunan velilerin üyelikleri devam eder. Ayrıca, aynı okulda başarılı olarak görev yapmış okul müdürü, müdür yardımcısı, öğretmenler ile okula katkı sağlayan hayırsever ve mezunlara birlik yönetim kurulu kararı ile birlik onur üyeliği verilebilir. Onur üyesi genel kurula katılabilir, ancak birlik organlarında görev alamaz ve oy kullanamaz.

3.1.4 09/02/2012 tarihli ve 28199 sayılı Okul Aile Birliği

Okul Aile Birliği Yönetmeliği 09 Şubat 2012 tarihli ve 28199 sayılı resmî gazete de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu yönetmelikte, Okul Aile Birliklerinin amacı, görev ve yetkileri, üyelik, yönetsel yapısı (organları), gelirler, gelirlerin dağılımı, gelirlerin harcanması konuları aşağıda belirtilmiştir.

3.1.4.1 Amacı

Okul ile aile arasında bütünleşmeyi gerçekleştirmek, veli ile okul arasında iletişimi ve iş birliğini sağlamak, eğitim ve öğretimi geliştirici faaliyetleri desteklemek, okulun ve maddi imkânlardan yoksun öğrencilerin eğitim ve öğretimle ilgili zorunlu ihtiyaçlarını karşılamak üzere okullar bünyesinde tüzel kişiliği haiz olmayan birlikler kurulur.

3.1.4.2 Görev ve yetkileri

Öğrencilerin, Türk millî eğitiminin genel ve özel amaçları ile temel ilkeleri ve millî manevi değerler doğrultusunda yetiştirilmeleri için okul yönetimi, öğretmenler, veliler ve ailelerle iş birliği yapmak.

a. Okulun amaç ve hedeflerinin gerçekleştirilmesine, eğitimde kalite ve başarı için okulun stratejik plan çalışmalarına ve uygulamasına destek olmak, eğitimde fırsat eşitliğine imkân vermek ve öğretmenler kurulunca alınan kararların uygulanmasını desteklemek amacıyla velilerle iş birliği yapmak.

b. Öğrencilerin başarısını artırmak amacıyla okul yönetimince planlanan kurs, sınav, seminer, müzik, tiyatro, spor, sanat, gezi, kermes ve benzeri eğitim faaliyetlerinin düzenlenmesine katkı sağlamak.

c. Okul yönetimiyle iş birliği yaparak eğitim ve öğretim faaliyetleri dışındaki zamanlarda okulun derslik, spor salonu, kütüphane, laboratuvar ve atölyeleri gibi eğitim ortamlarının değerlendirilmesine katkı sağlamak.

d. Okulun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet satın almak, bu hizmetlere ilişkin sosyal güvenlik primi, vergi ve benzeri ödemelerin yapılmasını sağlamak.

e. Millî bayramlar, belirli gün ve haftalar ile kültürel yarışmaların düzenlenmesi giderlerine katkıda bulunmak.

f. Okula yapılan ayni ve nakdî bağışları kabul ederek kayıtlarını tutmak, sosyal, kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenlemek, şartlı bağışları amacına uygun olarak kullanmak.

g. Kantin ve benzeri yerleri işletmek veya işletmek.

h. Okul yönetimi ile iş birliği yaparak, imkânları yeterli olmayan öğrencilere maddi ve manevi destek sağlamak, aynı amaçla kardeş okullara da katkıda bulunmak.

i. 28/8/2007 tarihli ve 26627 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği'nde belirtilen yükümlülükleri yerine getirmek.

- j. Eğitim ve öğretimle ilgili kurumlar ve sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmak.
- k. Eğitim ve öğretimi geliştirmek amacıyla oluşturulan çalışma komisyonlarına katkı sağlamak.
- l. Ulusal ve uluslararası projelere katılmak ve proje amaçlarının gerçekleşmesine katkıda bulunmak.
- m. Eğitim ve öğretimle ilgili diğer etkinliklere destek olmak

3.1.4.3 Üyelik

Okul yöneticileri, öğretmenler ve veliler ile on sekiz yaşını geçmiş kursiyer, çıraklık, kalfalık ve ustalık eğitimine devam eden kişiler birliğin tabii üyesidir. Yöneticilerin ve öğretmenlerin üyeliği, okulla ilişkilerinin kesilmesi durumunda; velilerin üyeliği, öğrencinin okulla ilişkisinin kesilmesi; eğitsel kulüp üyelerinin üyeliği, üyelikten ayrılması; kursiyer, çırak, kalfa ve ustaların üyeliği ise eğitimini tamamlaması hâlinde sona erer. Yönetim kurulu üye sayısının toplantı yeter sayısının altına düşmesi durumunda, olağanüstü genel kurula kadar yönetim kurulunda bulunan velilerin üyelikleri devam eder. Okul yaptırarak Bakanlığa bağışta bulunan hayırseverler, yaptırdığı okulun okul aile birliğinin tabii üyesidirler.

Tablo 2. Okul Aile Birlikleri Yönetmeliklerinde okullara maddi katkı yapılması gerektiği ile ilgili ifadeler

Okul Aile Birliği Yönetmelikleri	Maddi katkı ile ilgili ifadeler
30/07/1965 tarihli 12062 sayılı	-
18/05/1983 tarihli 18051 sayılı	-
31/05/2005 tarihli 25831 sayılı	<ul style="list-style-type: none"> Okulun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet satın almak. Okula yapılan ayni ve nakdi bağışları kabul ederek kayıtları tutmak; sosyal, kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenlemek; kantin, açık alan, salon vb. yerleri işletmek veya işlemek. Okulun bina, tesis, derslik, laboratuvar, atölye, teknoloji sınıfı, salon ve odaları ile bahçe ve eklentilerinin bakım ve onarımlarının yapılmasına, teknolojik donanımlarının yenilenmesine, geliştirilmesine, ilâve tesis yaptırılmasına, eğitim-öğretime destek sağlayacak araç-gereç ve yayınların alımına katkıda bulunmak. Okul yönetimi ile iş birliği yaparak, okula ve imkanları yeterli olmayan öğrencilere maddi ve manevi destek sağlamak. Belirlenen kardeş okullara katkıda bulunmak.

09/02/2012 tarihli 28199 sayılı

- Okulun ihtiyaçlarını karşılamak için mal ve hizmet satın almak, bu hizmetlere ilişkin sosyal güvenlik primi, vergi ve benzeri ödemelerin yapılmasını sağlamak.
- Okula yapılan ayni ve nakdî bağışları kabul ederek kayıtlarını tutmak, sosyal, kültürel etkinlikler ve kampanyalar düzenlemek, şartlı bağışları amacına uygun olarak kullanmak.
Kantin ve benzeri yerleri işletirmek veya işletmek.
- Okul yönetimi ile iş birliği yaparak, imkânları yeterli olmayan öğrencilere maddi ve manevi destek sağlamak, aynı amaçla kardeş okullara da katkıda bulunmak

Tablo 2'ye göre, 1965 ve 1983 tarihli Okul Aile Birlikleri Yönetmeliklerinde okullara maddi katkı yapılması ile ilgili herhangi bir ifade rastlanmamıştır. 2005 ve 2012 Okul Aile Birlikleri yönetmeliklerinde 4'er madde okullara maddi katkı yapılması gerektiği dolaylı ya da dolaysız olarak ifade edildiği görülmektedir.

3.1.5 Milli Eğitim Şuralarında Okul Aile Birlikleri

Milli Eğitim Şuraları Türk Eğitim tarihinde özel bir öneme sahiptir. İstiklal savaşının o zor şartlarında Mustafa Kemal Atatürk 16 Temmuz 1921 yılında ilk maarif kongresini toplamıştır. Yeni kurulacak Türkiye Cumhuriyeti Devletinin milli eğitim politikasının bir bakıma esaslara yön verecek temel ilkeler tespit ediliyordu. Bu kongreden sonra eğitim politikaları belirlemek, eğitim ve kültür sorunlarını görüşmek, eğitim sorunlarına çözüm yollarını bulmak amacıyla 1923–1924–1925 yıllarında Heyeti İlmîyeler gerçekleşmiştir.

Milli Eğitim şurası, Bakanlığın en yüksek danışma kuruludur. Türk millî eğitim sistemini geliştirmek, niteliğini yükseltmek için eğitim ve öğretimle ilgili konuları tetkik eder; tavsiye kararları alır (MEB, 2011). Milli Eğitim Kanunu'nda yer alan genel ve özel amaçlar ile temel ilkeler doğrultusunda Türk milli eğitimi geliştirmeyi, Türk milletini çağdaş uygarlığa ulaştırma ve milli eğitimin niteliklerini artıracak önlemleri almayı amaçlamaktadır.

1939 yılından 1.Maarif Şûrası (Millî Eğitim Şurası) o günden bugüne geçen zaman diliminde 19 Milli Eğitim Şurası toplanmıştır. Bu şuralardan 7 tanesinde Okul Aile Birliklerini ilgilendiren kararlar alınmıştır.

Milli Eğitim Şuralarında alınan kararlarda, okul aile birlikleri, okul aile iş birliği ve okulların finansman kaynakları konusu uzun uzun tartiŐılmış ve nihayetinde bazı kararlar alınmıştır.

1946 tarihinde toplanan 3. Milli Eğitim Şurasında, okul aile birliklerinin çalıŐmalarının kolaylaŐtırılması ve eğitim-öğretim ilkelerinin ailelere tanıtılması gerektiği ifade edilmiŐtır. Alınan kararlar ise;

- Okul aile birliklerince ve okul hayatına hâkim olan eğitim ve öğretim ilkelerinin aileler tanıtılması.
- Okul aile birlikleri çalıŐmalarının kolaylaŐtırıcı tedbirler alması (M.E. Ő, 1946).

1974 tarihinde toplanan 9.Milli Eğitim Şurasında, Milli Eğitimin temel ilkeleri belirlenmiŐtır. Bu ilkelerden biri de okul ile ailenin iş birliği ilkesi kabul edilmiŐtır. İleride ıkarılacak olan okul aile birlikleri yönetmelikleri bu maddeye bağlı olarak çıkartılacaktır. Yine bu ilkeye dayanılarak, eklemeler ve ıkarımsalalar yapılacaktır. Milli Eğitimin Temel İlkelerden Okul ile Ailenin İŞbirliği'ne göre;

Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunabilmesi için okul ile aile arasında iş birliği sağlanır. Bu maksatla kurulacak okul ve aile birlikleri, maddi imkânlardan yoksun öğrenciler ile okulun veya okul tarafından seçilecek kardeş okulların zaruri ihtiyaçlarına sarf edilmek üzere her çeşit yardım ve bağış kabul edilebilir. Yardım bađıŐların alınma, sarf edilme ve denetlenme Őekli ve esasları Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle düzenlenir (M. E. T. K. Madde-16).

1988 tarihinde toplanan 12. Milli Eğitim Şurasında, ailenin okul katılımında aktif olması, okul aile ilişkisinin önemli olduğu belirtilmiŐtır. Okulların maddi kaynak bulmada yeni arayıŐların bulunması gerektiği ifade edilmiŐtır.

Alınan kararlar ise;

- Aileye; temel ocuk terbiyesi ve sosyalleŐme ile ilgili görevlerini hatırlatacak tedbirlerin geliştirilmesi
- Öğretmenin ve okulun aile ile ilişkisinin sıklaŐtırılması, okul ve aile uyumunun sağlanmasına itina gösterilmesi

- Öğrenci velilerinin, çocuklarının durumu ve yönelmesi yararlı olacak meslek ve bilgi alanları konusunda aydınlatılması
- Konsolide bütçeden her yıl bütçe kanunları ile Millî Eğitim'e (Yükseköğretim dâhil) ayrılan payın %15'in altına düşmemesi hususunun bir kanun hükmüne bağlanması
- Okulların her türlü bağış, kurs gelirleri, kantin gelirleri ve diğer benzeri mahallî gelirlerinin toplanıp aynı okulda kullanılabilmesini sağlayacak bir mekanizmanın geliştirilmesi için gerekli mevzuat düzenlenmesinin yapılması kararları alınmıştır (M.E. Ş, 1988).

1996 tarihinde toplanan 15 Milli Eğitim Şurasında, okulların yönetim ve finansmanına yerel yönetimlerin, meslek kuruluşlarının, ailelerin katılmaları ve desteklemeleri için gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiği belirtilmiştir. Çok büyük yatırımlar gerektiren eğitimin finansmanı için yeni ve sürekli kaynaklar sağlanması gerektiği ve 1982 yılından 1996 yılına kadar vatandaşların eğitime 39 trilyonluk katkıda bulunulduğu ifade edilmiştir.

Alınan kararlar ise;

- Bahçe, salon, sahne, ışık, kitaplık, laboratuvar, spor salonları ve yüzme havuzu gibi ek ünitelerle birlikte her okul, bulunduğu çevrenin de yararlanabileceği tesisler olarak düşünölmelidir.
- Okul bina ve tesisleri tatil dönemlerinde ihtiyaçlar doğrultusunda gelir getirecek şekilde de değerlendirilmelidir. (Çay bahçesi, otopark vb.)
- Ailenin ve okulun, çocuğu tanıması ve çocuğun kendi kendini tanıması için öncelikle öğretmen, yönetici, öğrenci ve velilerin eğitilmesi gerekmektedir.
- Okul öncesinden itibaren ailenin eğitimi, önemli bir boyut olarak ele alınmalıdır. "Aile Katılım Programları" ve "Ana Baba Okulları" yaygınlaştırılmalıdır.
- Eğitim sektörüne kamu kaynaklarının tahsisi, proje bazında değil, makro düzeyde ele alınmalı ve eğitim kademelerine göre ödenekler toplu olarak tahsis edilmelidir.
- Kaynakların yerinde kullanımı açısından, eğitimde yerel yapılanmaya geçilmeli, yönetici, öğretmen, öğrenci, veli, sendika ve meslek kuruluşlarının eğitim yönetimine katılmaları sağlanmalıdır. Teşkilatın yeniden düzenlenmesi sırasında eğitim kuruluşları düzeyinde bütçe birimleri kurulmalıdır.
- Eğitim politikalarında süreklilik ilkesi hayata geçirilmeli, hükümetten hükümete veya kişiden kişiye değişen politikalarından vazgeçilmeli ve kaynak israfı önlenmelidir.

Kaynakların etkin kullanımı ve kamu eğitim bütçesinin artırılmasına karşın, kaynakların eğitim gereksinimini karşılayamaması durumunda ailelerin eğitim giderlerine katılımı (zorunlu eğitimin dışında) gündeme getirilmeli ve maliyetlere katılım payı; ailelerin gelir düzeyi, eğitim kademeleri, okul türleri ve bilim alanlarına göre farklı olmalıdır. Yükseköğretimde, ortaöğretimden daha yüksek bir pay alınmalıdır. Eğitim maliyetlerine katılımın düzenlenmesiyle eş zamanlı olarak, tüm eğitim kademelerinde fırsat eşitliğini sağlayıcı düzeyde etkin bir burs ve kredi sistemi oluşturulmalı, parasız yatılılık sistemi yaygınlaştırılmalıdır.

- Eğitim giderlerine katılım paylarının kullanımı konusunda demokratik katılımın da gereği olarak, velilerin denetimini öngören yeni bir yapılanmaya gidilmelidir (M.E. Ş, 1996).

1999 tarihinde toplanan 16. Milli Eğitim Şurasında, velilerin okula maddi katkı sağlaması için zorlukların kaldırılması gerektiği ve bunun ile ilgili düzenlemeler yapılması ifade edilmiştir. Buna karşılık bu bağışlardan vergi matrahı ve KDV oranlarının indirilmesi üzerine karar alınmıştır. Eğitimin kaynaklarına belediyelerin katkı yapması istenmiştir.

- Okullara veliler tarafından yapılan her türlü bağış ve katkıların kayıtlı hâle getirilmesine ilişkin düzenlemeler yapılmalıdır.

- Ailelerin eğitim giderleri, yıllık gelir vergisi matrahlarından düşürülmeli, KDV oranları indirilmelidir.

- Devlet okullarına yapılan bağışlar, vergi matrahından düşürülmelidir.

- Kaynak kullanımında yerelleşme ve katılımcılık ilkesinin yaşama geçirilmesine azamî özen gösterilmelidir (M.E. Ş, 1999).

2006 tarihinde toplanan 17. Milli Eğitim Şurasında, okul aile dayanışmasından bahsedilmemektedir. Eğitimin özel sektörcü desteklenmesi ve vergi muafiyetinin sağlanacağından bahsedilmektedir.

- Okul öncesi eğitim kurumlarının açılmasında özel sektör teşvik edilmelidir.

- Belediyeler, il özel idareleri, kamu iktisadi teşekkülleri, vakıflar ve diğer müteşebbislerin okul öncesi eğitim kurumları açmaları teşvik edilmeli ve bu kurumlar desteklenmelidir.

- Özel sektörün eğitime yatırım yapması özendirilmeli ve özel sektörden hizmet satın alınması sağlanmalıdır (M.E. Ş, 2006).

2010 tarihinde toplanan 18. Milli Eğitim Şurasında, özel okulların desteklenmesi gerektiği, okul aile birliklerinden hizmet alımından yararlanılması düşünölmüştür. Bunun yanında genel bütçeden ödenek tahsis edilmesi dile getirilmiştir. Velilerin, okul yönetimine ve kararlara katılması ifade edilmiştir. Toplumun aile yapısının güçlendirmek amacıyla aile eğitimlerin yaygınlaşması gerektiği belirtilmiştir.

- Eğitim alanında faaliyet gösteren özel kurum ve kuruluşların istihdamdaki vergi ve primleri kalkınmada öncelikli yörelere göre alınmalı, hizmet satın alma yoluyla özel okul kapasiteleri artırılmalı, arsa tahsisi ile ilgili problem çözülmelidir.

- Okullarda temizlik ve güvenlik hizmetleri eğitimci almış personel istihdam edilmeli ve mevcut personel mesleki eğitimden geçirilmelidir. Personel giderlerinin okul aile birliğince karşılanması hâlinde vergi muafiyeti sağlanmalı veya öğrenci sayısı göz önünde bulundurularak hizmetli tahsis edilmelidir. Genel bütçeden ödenek tahsisi için düzenlemeler yapılmalıdır.

- İlköğretim ve ortaöğretim kurumlarında büyüklüklerine ve öğrenci sayılarına göre kurumsal bütçe oluşturulmalı, okulun fiziki durumu ve ihtiyaçları dikkate alınarak her okul için genel bütçeden ödenek tahsisi yapılmalı, bu bütçenin harcanması ve harcamaların denetlenmesi için okulda oluşturulacak kurullar etkili olacak şekilde mevzuatta düzenleme yapılmalıdır.

- Öğrencilerin ve velilerin okulda yönetim ve karar süreçlerine daha fazla katılmaları sağlanmalıdır.

- Aile yapısının güçlendirilmesine yönelik olarak psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri, aile eğitimleri ile desteklenmeli ve sunulan hizmetlerde medya desteği sağlanmalıdır (M.E. Ő, 2010).

2014 tarihinde toplanan 19. Milli Eğitim Şurasında, okullara ödenek gönderilmesi gerektiği, okul güvenliği konusunda velilerden destek alınmasını ve aile eğitimci semineri eğitimin verilmesi gerektiği belirlenmiştir.

- MEB bütçesinden okullarda yaşanan maddi sıkıntıların giderilmesi için “*öğrenci başına 120 lira ödenek*” ayrılmasının talep edilmesini içeren yeni önerge de oylama sonucu kabul edildi.

- Okul güvenliğine katkı veren öğrenci, veli ve okul çalışanları ödüllendirilmelidir.

- Okul aile arasındaki bağları güçlendirmeye dönük önlemler alınmalı, bu bağlamda "0-18 Yaş Aile Eğitim Semineri"ne katılım özendirilmelidir.

- Genel bütçeden pay ayrılarak okul/kurum bütçesi oluşturulmalı, okul/kurum yönetiminin etkili kullanımını sağlayacak bütün gelir ve harcamalar yasal güvence altına alınmalıdır.

2021 tarihinde toplanan 20. Milli Eğitim Şurasında, daha sosyal konulara değinilmiştir. Bunlar şunlardır;

- Ailelerin eğitim öğretim sürecine etkin katılımını ve iş birliğini sağlamak için aile eğitimlerine daha fazla yer verilmeli ve farklı uygulamalar (TV programları, dijital ve eğitsel yayınlar, mobil uygulamalar vb.) geliştirilmelidir.

- İhtiyacı olan öğrencilere araç gereç ve teknik bakım onarım desteği sağlanmalıdır.

- Tüm öğrencilere ders kitaplarının yanında yardımcı kaynaklar ve tamamlayıcı materyaller ücretsiz olarak verilmelidir.

- Okullarda ücretsiz öğle yemeği veya beslenme desteği sağlanmalıdır.

- Öğrencilere bilgisayar ve tablet vb. teknolojik aletlerde vergi indirimi sağlanmalıdır.

Tablo 3. Milli Eğitim Şuralarında Okula Aile Birliklerinin parasal görevleri ile ilgili alınan kararlar

Yıl	Milli Eğitim Şuraları	Okul Aile Birlikleri ile ilgili alınan kararlar
1946	3.Milli Eğitim Şurası	-
1974	9.Milli Eğitim Şurası	• Okul ve aile birlikleri, maddi imkânlardan yoksun öğrenciler ile okulun veya okul tarafından seçilecek kardeş okulların zaruri ihtiyaçlarına sarf edilmek üzere her çeşit yardım ve bağış kabul edilebilir.
1988	12. Milli Eğitim Şurası	• Okulların her türlü bağış, kurs gelirleri, kantin gelirleri ve diğer benzeri mahallî gelirlerinin toplanıp aynı okulda kullanılabilmesini sağlayacak bir mekanizmanın geliştirilmesi için gerekli mevzuat düzenlenmesinin yapılması kararları alınmıştır.
1996	15. Milli Eğitim Şurası	• Kaynakların etkin kullanımı ve kamu eğitim bütçesinin artırılmasına karşın, kaynakların eğitim gereksinimini karşılayamaması durumunda ailelerin eğitim giderlerine katılımı (zorunlu eğitimin dışında) gündeme getirilmeli ve maliyetlere katılım payı; ailelerin gelir düzeyi, eğitim kademeleri, okul türleri ve bilim alanlarına göre farklı olmalıdır

1999	16. Milli Eğitim Şurası	<ul style="list-style-type: none"> • Okullara veliler tarafından yapılan her türlü bağış ve katkıların kayıtlı hâle getirilmesine ilişkin düzenlemeler yapılmalıdır. • Devlet okullarına yapılan bağışlar, vergi matrahından düşürülmelidir.
2006	17. Milli Eğitim Şurası	<ul style="list-style-type: none"> • Özel sektörün eğitime yatırım yapması özendirilmeli ve özel sektörden hizmet satın alınması sağlanmalıdır
2010	18. Milli Eğitim Şurası	<ul style="list-style-type: none"> • Okullarda temizlik ve güvenlik hizmetleri eğitimi almış personel istihdam edilmeli ve mevcut personel mesleki eğitimden geçirilmelidir. Personel giderlerinin okul aile birliğince karşılanması hâlinde vergi muafiyeti sağlanmalı veya öğrenci sayısı göz önünde bulundurularak hizmetli tahsis edilmelidir. Genel bütçeden ödenek tahsisi için düzenlemeler yapılmalıdır.
2014	19. Milli Eğitim Şurası	-
2021	20. Milli Eğitim Şurası	-

Tablo 3'e göre, Milli Eğitim şuralarında, ilk olarak Okul Aile Birliklerinin bağış kabul edilebileceği 1974 tarihli 9. Milli Eğitim Şurasında belirtilmiştir. 1988, 1996, 1999 yıllarında Milli Eğitim Şuralarında, okula yapılacak her türlü bağışın kabul edileceği görülmektedir. Bağış yapılırken vergiden düşüleceği belirtilmiştir. 2006 ve 2010 tarihlerinde özel sektörden Okul Aile Birliklerinin hizmet alımını yapılabileceği belirtilmektedir. 1946, 2014 ve 2021 tarihli Milli Eğitim Şuralarında ise, Okul Aile Birlikleri ile ilgili herhangi bir ifade geçmemektedir.

3.1.6 Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planında Okul Aile Birlikleri

Millî Eğitim Bakanlığının ilk stratejik planı Nimet Çubukçu döneminde 2010–2014 yıllarını kapsayacak şekilde hazırlanan plandır. Millî Eğitim Bakanlığı Stratejik Planı'nın uygulaması 01 Ocak 2010 tarihinde başlamış olup, 31 Aralık 2014 tarihinde sona erecektir. Bu yıllarını kapsayacak şekilde hazırlanan stratejik plan ile orta ve uzun vadeli stratejik amaçlar ve bunlara ulaşmayı sağlayacak hedefler belirlenmiştir.

Dünyadaki gelişmeler, Türk kamu yönetiminde ve dolayısıyla eğitim yönetiminde kapsamlı bir yeniden yapılanma ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Bu çerçevede, toplumun taleplerine karşı duyarlı, katılımcılığa önem veren, hedef ve önceliklerini netleştirmiş, hesap veren, şeffaf ve etkin bir kamu yapılanmasının gereği olarak "Stratejik Yönetim" yaklaşımı benimsenmiştir (Çubukcu, 2010).

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun 9. Maddesinde kamu idarelerinin stratejik plan hazırlamaları zorunlu kılınmıştır. Bu maddeye göre;

“Kamu idareleri; kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonları oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performansları önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirilmesini yapmak amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlarlar.”

Millî Eğitim Bakanlığı 2010–2014 stratejik planında okul aile birlikleri, eğitim finansmanı ve anne ve baba eğitimi konusunda yapılması gerekenler aşağıda belirtilmiştir.

- Öğrenci velilerinin öğretim programları konusunda bilinçlendirilmesi için ilköğretim okullarında bilgilendirme toplantısı, panel, konferans vb. Faaliyetler yapılacaktır. Okulların sosyal ve kültürel alanlarının çevre halkına açılması sağlanarak velilerle etkin iletişim kurulacaktır. Bunun yanı sıra, okulların çevresindeki huzurevi, rehabilitasyon merkezi vb kurum-kuruluşlara öğrenci, veli ve öğretmenlerle sürekli olarak ziyaretler gerçekleştirilecektir. Maddi imkânları yeterli olmayan öğrencilerin okul giysisi, çanta, kitap ve defter gibi ihtiyaçlarının karşılanmasına devam edilecektir.

- Ülke çapında oldukça yaygın bir teşkilat yapısına sahip olan Bakanlığın daha kaliteli hizmetler sunabilmesi için verilerin istenen kalite ve uygunlukta derlenmesi önem arz etmektedir. Bu doğrultuda hazırlanan “Türkiye’de Eğitimin Finansmanı ve Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sistemi Projesi” (e-Okul Bütçesi) ve “MEB Bütçesinin Kontrolü ve Bütçeye Dayalı Okul Performansının İzlenmesi Projesi” (e-Performans Bütçe) projeleri plan döneminde uygulamaya konulacaktır.

- e-Okul Bütçesi projesi ile, Bakanlığımıza bağlı tüm resmî ve özel eğitim öğretim kurumları için web tabanlı olarak Eğitim Harcamaları Bilgi Yönetim Sisteminin kurulması amaçlanmaktadır. Yeni süreç ve araçlarla oluşturulacak “okul bütçesi”; Bakanlığımızca ve döner sermaye gelirlerinden tahsis edilecek ödeneklerin yanında, okul-aile birliği gelirleri ve çeşitli kaynaklardan elde edilen nakdi ve aynî bağışlar ile, çeşitli ulusal ve uluslararası fonlardan sağlanan gelirlerin kayıt altına alınması ve etkin olarak yönetilmesi sağlanacaktır. Diğer taraftan, kurulacak şeffaf bütçeleme sayesinde gönüllü vatandaş ve kurumların eğitime daha fazla yardım yapmalarının desteklemesine ve kurumlar arasındaki veri alışverişine imkân tanınması hedeflenmektedir.

2015-2019 MEB stratejik planlamada okul aile birliklerini ilgilendiren şu maddeler bulunmaktadır.

- Okul ve kurumların temizlik, güvenlik ve sekreteryaya gibi alanlardaki destek personeli ihtiyacının giderilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

- Okul sağlığı ve hijyen konularında öğrencilerin, ailelerin ve çalışanların bilinçlendirilmesine yönelik faaliyetler yapılacaktır. Okulların bu konularda değerlendirmelere katılmaları ve sertifika almaları desteklenecektir.

- Denetlenen okul ve kurumların, bütçelerini yerinde-etkin-uygun kullanılıp kullanmadıkları incelenerek tespit edilen eksikliklerin (bilgi eksikliği, usul yanlışlığı, hata, kasıt gibi) giderilmesine yönelik gerekli önlemler alınacaktır.

2019-2023 MEB stratejik planlamada okul aile birliklerini ilgilendiren şu maddeler bulunmaktadır.

- Eğitimin niteliğinin artırılması ve planlı yönetim anlayışının yerleşmesi amacıyla bütçe ile plan bağına kuran verimli bir finansman modeline geçilecektir. Okullar ödenek miktarlarının artırılması ve ilkokullara, ortaokullara ödenek gönderileceği belirtilmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1 SONUÇLAR

Dünyada yaşanan küreselleşme sürecinin stratejisi olan neoliberal politikalar, eğitim başta olmak üzere her alanı olumsuz etkilemiştir. Özellikle eğitim sisteminde özelleştirme uygulamaları, kamu yararının tasfiyesi ve devlet harcamalarının kesilmesi, neoliberal politikaların bir sonucudur.

Eğitim alanındaki pasif özelleştirme politikaları asıl olarak kamusal eğitimin finansmanından devlet desteğinin azaltılmasına, bu desteğin özel okullar lehine kullanılması, eğitimin her düzeyinin katkı payı altında parasallaşmaya odaklanmaktadır (Ercan, 1997,1998; Gök, 2004; Keskin, 2003; Keskin ve Demirci, 2003; Sayılan, 2006).

Eğitimde devlet desteğinin azalması, eğitime ayrılan kaynakların yetersiz oluşu ve eğitim ihtiyaçlarına cevap verilememesi kaynak arayışlarına neden olmuştur. Bu kapsamda, okulların maddi ihtiyaçlarını Okul Aile Birlikleri aracılığı ile karşılama yoluna gidilmiştir.

Okul Aile Birlikleri geçmişten günümüze Dünyada ve Türkiye’de meydana gelen değişim ve gelişmelere bağlı olarak üstlendiği misyon farklılaşmıştır. Eğitimin, iş dünyasının ihtiyaç duyduğu bilgi ve becerileri karşılamak için rekabet temelinde yeniden yapılandırılması sonucu eğitim hakkı, fırsat eşitliği, toplumsal dayanışma, yurttaşlık gibi kavramlar geri plana atılmış, rekabet ve girişimcilik kavramları önemli olmaya başlamıştır. Okul Aile Birliklerindeki bu

farklılaşma, Milli Eğitim Şuralarında, Milli Eğitim Stratejik Planında ve Yönetmeliklerde açık bir şekilde görünmektedir.

Bakanlığın en yüksek danışma kurulu olan Milli Eğitim Şuralarında, Okul Aile Birliklerini ilgilendiren kararlarında süreç içerisinde değişim yaşanmıştır. İlk olarak Okul Aile Birlikleri, öğrencilerin sosyalleşmesi, okul aile uyumunun sağlanması ve çocukların üst öğrenimi hakkında velilerin bilgilendirilmesi gibi görevleri var iken, daha sonra velilerin okula her türlü bağış ve katkı yapmasının önü açılarak, her türlü yardımda KDV ve vergi matrahından düşürülmesi gibi teşvikler yapılması kararları alınmıştır.

Milli Eğitim Şuralarında eğitim, belediyeler, il özel idareleri ve vakıflar tarafından desteklenmesi gerektiği belirtilmiş, özel sektörün eğitime katkı yapmasını ve özel sektörden hizmet satın alınması ifade edilerek devlet, üzerindeki kamusal eğitim yükünü hafifletmek istediği görülmektedir. Nitekim, 19. Milli Eğitim Şurasında, Millî Eğitim Bakanlığı okullara kaynak aktarılması gerektiği belirtilerek olumlu yönde karar almıştır. Eğitim de yerelleşme ve katılımcılık ilkeleri benimsenmiştir. Böylece Okul Aile Birliklerinin yönetsel yapısında veliler, okul yönetimine ve kararlarına katılmalarına neden olmuştur.

Milli Eğitim Şuralarında, eğitime ayrılan kaynakların etkin kullanılması ve kamusal bütçenin gereksinimi karşılayamaması durumunda ailelerin, eğitime katkı sağlaması gerektiği ve bu kapsamda Okul Aile Birliklerin önemli olduğu görülmüştür. Böylece Okullar arasında sosyo-ekonomik farklar oluşmuştur. Sosyo-ekonomik özellikleri bakımından iyi olan okullar ile düşük olan okullar arasındaki fark Okul Aile Birliklerince kapatılamamıştır. Aksine bu fark daha da artmış, eğitim eşitsizliklerinin artmasına neden olmuştur.

Ülkemizde ilköğretim zorunlu ve devlet tarafından parasız olarak sunulur. Fakat ilköğretim okullarının kendilerinden beklenen eğitim hizmetlerini sunabilmeleri için gerekli olan paranın sağlanmasında ciddi problemler yaşanmaktadır. İlköğretim okullarının gelir kaynakları ve fırsatları birbirinden farklılık göstermektedir. Okulların gelir durumuna etki eden en önemli faktör, okulun bulunduğu bölgenin ve dolayısıyla velilerin sosyo-ekonomik durumlarıdır. İlköğretim okul müdürleri okullarının gelirlerini artırmak için içinde buldukları koşullara göre farklı yollar denemektedirler (Korkmaz, 2006). Böylelikle, okul müdürleri temel görevleri olan eğitim ve öğretim niteliğini yükseltmek yerine, okulun maddi durumu ile ilgili konuları ön plana almaya başlamıştır.

Milli Eğitim Stratejik Planında ise, eğitim yönetiminde kapsamlı bir yapılanma ihtiyacı ortaya çıkarmıştır. Bu kapsam da katılımçılık, duyarlılık, hesap veren ve şeffaflık kavramları kabul edilmiştir. Okul Aile Birlikleri, velilerin etkin bir iletişim kurulmasının önemli olduğu vurgulanmıştır. Maddi imkânları yeterli olmayan öğrencilerin, okul giysisi, çanta, kitap ve defter gibi ihtiyaçların karşılanmasını Okul Aile Birliklerince devam edilmesi gerekli görülmüştür.

Milli Eğitim Stratejik Planında, Okul Aile Birliklerine yapılan bağış ve katkıların okullarda oluşturulacak e-okul bütçesi altında toplanması gerektiği dile getirilerek, böylece şeffaflık sağlanarak ve öğrenci velilerin okula daha çok bağış ve katkıda bulunulmasının önü açılmış olacaktır. Özellikle son yıllarda Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitime Bağlı okullara ödenek göndererek okullar arası farkın artmasını engellemiş, böylece yerinde bir uygulama yapmıştır.

Okul Aile Birliklerinin uygulanmasını sağlayan yönetmelikler, 1965, 1982, 2005 ve 2012 tarihlerinde yayımlanmıştır. Yayımlanan yönetmelikler Dünyadaki ve Türkiye'deki o dönemin eğitim anlayışını yansıtmaktadır.

1965 tarihli Okul Aile Birlikleri yönetmeliğinde eğitim, kamusal yararı gözeten, eğitim ve öğretim ilkelerini dikkate alan bir özelliktedir. Okulların, öğrencilerin tüm eğitici etkinliklerin yapıldığı yer olduğu belirtilmiştir. Aslına bu yönetmelik, eğitimin tüm yönlerini sergilemektedir. Eğitim-öğretim çalışmalarında anne-babaları bilgi verilir ve iletişim halinde olunur. Sağlık ve temizlik alışkanlıkları öğrencilere kazandırılır. Çocukların başarılarını artırmada anne-babalar ile iş birliği yapılır. Öğrencilere iyi alışkanlıklar kazandırma ve sosyal yardımlarda bulunma gibi. Kızılay, Çocuk Esirgeme Kurumu gibi toplumsal faydayı dikkate alan kuruluşlarla iş birliği içinde olmayı amaç edinmişlerdir.

Türkiye'de 24 Ocak 1980 kararları ile başlayan neoliberal politikalar ve ülkede yaşanan askeri darbe eğitimi birden değiştirme biçimde olmamıştır. Yine bu dönem de yayımlanan 1983 tarihli Okul Aile Birlikleri yönetmeliğinde eğitim, pedagojik değer ve kamusal yarar olmaya devam ettiği görülmüştür. Bir nevi 1965 tarihli Okul Aile Birliği yönetmeliğinin devamı niteliğindedir. Okul Aile Birlikleri çocukların başarısını artırmada ana- babaları aydınlatma, okulun amaç ve eğitim ilkeleriyle faaliyetleri hakkında ana-babalara bilgi verme gibi görevler yüklenilmiştir.

1990'larla beraber neoliberal politikalar Türkiye'yi derinden etkilemiş ve 2000'li yıllarda zirveye çıkmıştır. Bu durum en çok eğitim sektörünü olumsuz etkilemiştir. Bu zamanda kamusal eğitim, eski ve modası geçmiş bir uygulama olarak ilan edilmiş, eğitim satın alınması gereken bir hizmete dönüştürülmüş, ticari bir etkinlik haline sokulmuştur (Ünal, 2005). Başka bir ifade ile halktan bireye, eğitimden öğrenmeye doğru yaşanan dönüşüm, kamusal haktan yardımseverliğe, kamu hizmetinden metaya dönüşüm anlamına gelmiştir (Yıldız, 2013). Okul Aile Birlikleri de bundan payını almıştır. Okul Aile Birlikleri geçmişteki işlevinin yerine, girişimci, rekabetçi ve parasal özellikler ön plana alan bir yapıya bürünmüştür.

2005 tarihli 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair Kanunun çıkarılması ile birlikte Okul Aile Birliklerinin yanında faaliyet gösteren Okul Koruma Dernekleri kapatılmıştır. Böylece parasal konularda tek yetkili Okul Aile Birlikleri olmuştur.

2005 tarihli Okul Aile Birlikleri yönetmeliği ile ilk defa okullara maddi katkı yapılması, okul ihtiyaçlarının karşılanmasında hizmet alımı yapılması gerektiği belirtilmiştir. Okulların kantin, spor alanı ve bahçe gibi yerlerin işletilmesi veya işlettirilmesi ifade edilerek okulların işletme yönünü ortaya koymuştur. Bütün sivil toplum örgütleri ile iş birliği kurulmasını amaç edinmişlerdir.

En son yayımlanan 2012 tarihli Okul Aile Birliği Yönetmeliği ile bir önceki yönetmelik özelliklerini aynı yetki ve görevleri taşımaktadır. Öğrenci velilerine daha çok görev ve sorumluluk verilmiştir. Ayrıca Halk Eğitimi Merkezi, Mesleki Eğitim Merkezi gibi kurumları dikkate alan bir yönetmelik yayımlanarak, bu kurumlarda kurslara devam eden yetişkinlerin Okul Aile Birliklerinin karar alma sürecine katılımını sağlamaktadır. Okul Aile Birliklerinin pedagojik değerler yerine sergi, kermes, otopark ve kantin gibi gelirleri olan, parasal işlerin yoğun olduğu yapılar haline dönüşmüştür.

Okul Aile Birliklerinin işlevleri geçmişten günümüze bakıldığında Dünyada ve Türkiye'de meydana gelen değişim ve gelişimlere bağlı olarak dönüşüm gerçekleştirmiştir. Okulların temel işlevi, bireylerin entelektüel ve kültürel olarak gelişmelerine yardım etme işlevinin yerine, piyasanın istediği bilgi ve becerilere sahip özellikleri kazandırma işlevine yönelmiştir. Bu kapsam da okulların daha işlevsel ve nitelikli olmasını sağlamak için çeşitli uygulamalara gidilmiştir.

Toplam Kalite Yönetimi, Okul gelişim yönetimi, Stratejik planlama uygulamaları Okul Aile Birlikleri yönetmeliklerinde isimlerinin geçmesi, görünürde olumlu uygulamalar gibi görünse de Okul Aile Birliklerinin işlevini değiştirmiştir. Okul Aile Birlikleri şirket gibi çalışanları ve müşterileri olan farklı bir yapıya bürünmüştür.

4.2 ÖNERİLER

- Okul Aile Birliklerinde okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenci velilerin iş birliğini artırıcı faaliyetler yapılmalıdır. Tatil dönemlerinde okul yöneticileri, öğretmenler ve öğrenci velilerine kurs ve seminer planlanmalıdır.
- Okul Aile Birliklerin pedagojik özelliklerini dikkate alındığı tanıtım filmleri, gazete, dergi ve broşürler hazırlanmalı ve halka tanıtılmalıdır.
- Her okula, merkezi bütçeden gerekli ödeneğin gönderilmesi gerekir. Bununla ilgili düşünceler Milli Eğitim Şuraları, Stratejik planlar da gündeme getirilmeli ve bununla ilgili yasa ve yönetmelikler çıkarılmalıdır. Sorunun esas kaynağı parasal olgudur. Böylece okul idarecileri kaynak oluşturmak için yeni arayışlara girmeyecek ve eğitim-öğretimin niteliğini artıracak faaliyetlere daha fazla zaman ayıracaktır.
- Okul Aile Birlikleri, eğitim hakkı, fırsat eşitliği, toplumsal dayanışma, okul aile iş birliği ve iletişim kavramlarını ön plana alan yönetmelikler çıkarılmalıdır. Milli Eğitim Şuraları, Milli Eğitim Stratejik Planlarında eğitimin pedagojik ve kamusal yararları dikkate alan kararlar tartışılmalıdır.
- Okulun her türlü eğitim ve sosyal olanaklarından velilerin de yararlanabilmesi için uygun koşullar hazırlanmalıdır.
- Aile ile okul arasında karşılıklı bilgi alışverişini sağlayan bir iş birliği mekanizmasının oluşturulması gerekir.
- Okul Aile Birliklerinin daha işlevsel ve nitelikli olması için her okulda Anne – Baba eğitim programları yapılmalıdır.
- Okul Aile Birliklerinin para toplayan bir yapı görüntüsünden kurtarılması amacıyla mevzuatta gerekli değişiklikler yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Altındağ, M. (2005). Nitel Araştırma Teknikleri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Teftişi Yüksek Lisans Programı. Ankara.

- Arslan, Ü. ve Nural, E. (2004). Okul öncesi eğitiminde okul-aile iş birliğinin önemi. Milli Eğitim Dergisi, 162, 99–108.
- Aslan, B. (1984), Ankara Merkez İlçelerinde Temel Eğitim Birinci Kademe Düzeyinde Okul-Aile İlişkileri, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara.
- Aslanargun, E. (2007). Okul- Aile İş birliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma. Sosyal Bilimler Dergisi, 18, 119–135.
- Aydın, İ. (2005). Okul Çevre İlişkileri İçinde. Y. Özden (Ed.). Eğitim ve Okul Yöneticiliği El Kitabı. Pegem Akademi Yayıncılık. S. 161–185. Ankara.
- Balkar, B. (2009). Okul-Aile İş birliği Sürecine İlişkin Veli ve Öğretmen Görüşleri Üzerine Nitel Bir Çalışma. Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 36, 105-123.
- Bray, M. (2006). Household Financing of Basic Education: Patterns and Policy Tensions.16th Commonwealth Conference of Education Ministers Cape Town, South Africa, 10 – 14 December 2006 Stakeholders“ Forum.
- Bray, M. Ve Bunly, S. (2005). Balancing the Books: Household Financing of Basic Education in Cambodia.Washington DC: The World Bank, and Hong Kong: Comparative Education Research Centre, The University of Hong Kong.
- Çelenk, S. (2003). Okul Başarısının Ön Koşulu: Okul aile dayanışması. İlköğretim-Online, 2(2), 28–34, E-Dergi, <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Çubukçu, N. (2010). MEB 2010 – 2014 Stratejik Planı. Ankara: Strateji Geliştirme Başkanlığı.
- Doğan, E. (1995). Ankara Merkez İlçelerindeki İlköğretim Okullarında Okul-Aile İletişiminin Engelleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). H.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Epstein, J. L. (1995). School/family/community partnerships: Caring for the children we share. Phi Delta Kappan, 76(9).
- Ercan, F. (1994). Neoliberalizmin ve Yapısal Uyum Politikaların Eğitim Hakkı Üzerine Etkileri. Türk İş Yıllığı 97: 46–73.
- Fidan N. ve Erden, M. (1998). Eğitime Giriş. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Gök, F. (2004). Eğitimin Özelleştirilmesi. Neoliberalizmin Tahrifatı: 2000’li Yıllarda Türkiye. 2.Cilt. Metis Yayınları, İstanbul.
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu. (1961). Tebliğler Dergisi, 222, Ocak 1961.
- Karakütük, K. (2001). Cumhuriyetin Kuruluşundan Plânlı Döneme Kadar Eğitimin Finansmanı:1923 – 1960. Milli Eğitim Dergisi, 149, 61 – 79.

- Karasar, N. (1999). Bilimsel Araştırma Yöntemleri, Nobel Dağıtım Ltd. Şt. Dokuzuncu Basım, Ankara.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Nobel Yayın Dağıtım. Ankara.
- Kattan, R. B. (2006). Implementation of Free Basic Education Policy. Education Working Paper Series No. 7. Washington, DC: World Bank.
- Kavak, Y., Ekinci, C. E. Ve Gökçe, F. (1997). İlköğretimde Kaynak Arayışları. Ankara: Pegem Yayınları.
- Keskin, Nuray E., Aytül G. Demirci (2003). Eğitimde Çürüyüş, KİGEM Özelleştirme Değerlendirmeleri No.1, Ankara.
- Korkmaz, İ. (2005). İlköğretim Okullarının Karşılaştıkları Finansman Sorunları, S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, No:14, S.Ü. Basımevi, Konya.
- MEB, (1946), “3. Milli Eğitim Şûrası Kararları”, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Resmî Sitesi, Erişim Tarihi: 11.09.2023, http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/sura/3_sura.pdf
- MEB, (1974). “9. Milli Eğitim Şûrası Kararları”, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Resmî Sitesi, Erişim Tarihi: 11.09.2023, http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/sura/9_sura.pdf
- MEB, (1988). “12. Milli Eğitim Şûrası Kararları”, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Resmî Sitesi, Erişim Tarihi: 11.09.2023, http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/sura/12_sura.pdf
- MEB, (1996). “15. Milli Eğitim Şûrası Kararları”, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Resmî Sitesi, Erişim Tarihi: 11.09.2023, http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/sura/15_sura.pdf
- MEB, (1998). Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Milli Eğitim Şuraları (1939–1996).
- MEB, (1999). “16. Milli Eğitim Şûrası Kararları”, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Resmî Sitesi, Erişim Tarihi: 11.09.2023, http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/sura/16_sura.pdf
- MEB, (2005). 2006 Mali Yılı Bütçesine İlişkin Rapor. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- MEB, (2006). “17. Milli Eğitim Şûrası Kararları”, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Resmî Sitesi, Erişim Tarihi: 11.09.2023, http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/sura/17_sura.pdf
- MEB, (2009). MEB 2010 – 2014 Stratejik Planı. Ankara: Strateji Geliştirme Başkanlığı
- MEB, (2010). “18. Milli Eğitim Şûrası Kararları”, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Resmî Sitesi, Erişim Tarihi: 11.09.2023, http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/sura/18_sura.pdf
- MEB, (2011). Milli Eğitim Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, KHK/652, Sayı:6223, 06.04.2011.
- MEB, (2014). “19. Milli Eğitim Şûrası Kararları”, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Resmî Sitesi, Erişim Tarihi: 11.09.2023, http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/sura/19_sura.pdf
- MEB, (2015). MEB 2015 – 2019 Stratejik Planı. Ankara: Strateji Geliştirme Başkanlığı

- MEB, (2019). MEB 2019 – 2023 Stratejik Planı. Ankara: Strateji Geliştirme Başkanlığı
- MEB, (2021). “20. Milli Eğitim Şûrası Kararları”, MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı Resmî Sitesi, Erişim Tarihi: 11.09.2023, http://ttkb.meb.gov.tr/secmeler/sura/19_sura.pdf
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul – Aile Birliği Yönetmeliği. (1965)., 1363 sayılı, 30 Temmuz 1965
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul – Aile Birliği Yönetmeliği. (1983). T.C. Resmî Gazete, 18051, 18 Mayıs 1983.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul – Aile Birliği Yönetmeliği. (2005). T.C. Resmî Gazete, 25831, 31 Mayıs 2005.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul – Aile Birliği Yönetmeliği. (2012). T.C. Resmî Gazete, 28473, 20 Kasım 2012.
- Milli Eğitim Bakanlığı. (2010). Milli Eğitim İstatistikleri: Örgün Eğitim 2009 – 2010. Erişim: 12 Kasım 2014, http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_organ_gitim_2009_2010.pdf
- Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 SK. 14.06.1973). Resmî Gazete, Sayı:14574 (Mükerrer), 24.06.1973.
- Nural, E. (2013). Okul Aile Birliklerinin İşleyişi, Sorunlarına İlişkin Yöneticilerin, Okul Aile Birliği Üyelerin Görüşleri. Eğitim Ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, C. 2, S. 4, Kasım, 2013
- Ömeroğlu, E., & Yaşar, M. C. (2005). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Ailenin Eğitime Katılımı. Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi, 62.
- Özdemir, N. (2011). İlköğretimin Finansmanında Bir Araç: Okul Aile Birliği Bütçe Analizi (Ankara İli Örneği). (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). H.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özel, O. (1996). Ana- Baba Okulu. Yüksek lisans tezi. Ankara üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Sayılan, F. (2006). Küreselleşme ve Eğitimdeki Değişim. (Yay. Haz. Ebru Oğuz, Ayfer Yakar). Küreselleşme ve Eğitim Sempozyumu (59–81). Dipnot Yayınları, Ankara.
- Şahin, F. T., & Ünver, N. (2005). Okul Öncesi Eğitim Programlarına Aile Katılımı. Kastamonu Eğitim Dergisi, 13(1), 23–30.
- Şimşek, M. (Kasım 2007). Okul Aile Birliklerinin Kuruluş, İşleyiş ve Hukuki Durumları, Web: <http://www.Alomaliye.com> adresinden 10.09.2023 tarihinde alınmıştır.
- Tural Kurul, N. (2002). Eğitim Finansmanı. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ünal, İ. (2005). Öğretmen İmgesinde Neoliberal Dönüşüm. Eğitim Bilim Toplum. Cilt:3. Sayı:11.
- Yavuzer, H ve Diğerleri. (1992). Ana-Baba Okulu. Remzi Kitabevi, 3. Basım. İstanbul.
- Yıldız, A. (2013). Türkiye’de Yetişkin Eğitiminin Dönüşümü: Halk Eğitimden Yaşam boyu Öğrenmeye. Eleştirel Pedagoji Dergisi. Yıl 5, Sayı, 26. Ocak-Şubat, Ankara.